

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Pensiyalarla
bağlı yeni
qərar - kim
nə qədər
alacaq?
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 3 dekabr 2025-ci il Çərşənbə № 219 (8829) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Türk NATO"suna qarşı plan

Moskva Türkiyə və Azərbaycanla qarşı fəaliyyətini gücləndirmək istəyir

yazısı səh.8-də

Həbsxana xəstəxanalarına nəzarət sərtləşir

yazısı səh.3-də

Tehranın üzü Ermənistandan dönür - səbəblər

yazısı səh.4-də

Şahin Şıxlinski barədə sensasion qərar gözləntisi

yazısı səh.5-də

Kəmaləddin Heydərovun neçə müavini qaldı?

yazısı səh.3-də

Bakının dekabr tezisləri: Rusiya, İran, Ukrayna...

yazısı səh.7-də

Avropa İttifaqı Ermənistanla 12 milyon avro ayıracaq

yazısı səh.6-da

Talıbovun yaratdığı qurum ləğv edildi

yazısı səh.3-də

Azərbaycanda "SPİD"-ə yoluxma - həm az, həm çox...

yazısı səh.12-də

Müəllimin 8 saatlıq iş rejimi müzakirələri səngimir

yazısı səh.13-də

Rusiya miqrantları "Əminə" proqramı ilə izləyir

yazısı səh.12-də

Roma Papası "iki dövlət prinsipi" dedi

yazısı səh.9-da

"QÜDSDƏKİ BAKI-MOSKVA DANIŞIQLARININ PƏRDƏARXASI

Rusiyanın İsraildəki səfiri Anatoli Viktorovun Azərbaycanın İsraildəki səfiri Muxtar Məmmədovla mübhəm görüşü; Kreml Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasətini diqqətlə izləyir və ölkəmizin rolu ilə hesablaşır

yazısı səh.9-da

Yeni oyun: Kərkinə qaytarmır, Başkəndi istəməirlər

Ermənistanda isterika - Azərbaycan Qazağın kəndləri və Kərki ilə bağlı hədəfində israrlıdır

yazısı səh.6-da

Vüqar Zeynalov

"İcra başçısı nazir gətirilir" iddiası

yazısı səh.3-də

Teymur Mehdiyev Patruşevin kabinetinə necə yol tapıb?

yazısı səh.4-də

Əli Kərimli müayinədən keçdi, vəkili danışdı

yazısı səh.5-də

Mehdiyev YAP-dan bu vaxt çıxarılacaq

“Ramiz Mehdiyev vaxtilə də Azərbaycan Xalq Cəbhəsinə müraciət etmişdi”. Bunu hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının Veteranlar Şurasının sədri, Milli Məclis sədrinin keçmiş birinci müavini Arif Rəhimzadə “Yeni Sabah”-a açıqlamasında deyib.

“Ramiz Mehdiyev Xalq Cəbhəsinin rəhbərlərinə deyirdi ki, mənim çox böyük təcrübəm var, işi bilərəm, mənə vəzifə verin, sizə xidmət edəcəyəm. Xalq Cəbhəsinə müraciətinin olmasını deqiq bilərəm. Onda Heydər Əliyev hələ hakimiyyətə gəlməmişdi”, - A.Rəhimzadə söyləyib.

Ramiz Mehdiyevin YAP-dan nə zaman çıxarılacağı məsələsinə də toxunan şura sədri bildirib ki, bunun üçün məhkəmə qərarını gözləyirlər: “O ki qaldı Ramiz Mehdiyevin YAP-dan çıxarılmasına, bunun üçün məhkəmənin başa çatmasını gözləyirik”.

Kiberpolisdən əməliyyat

Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsi onlayn dələduzluq piramidası olan “Zuerx” platformasına qarşı əməliyyat keçirib.

Daxili İşlər Nazirliyindən verilən xəbərə görə, Kiberpolisin keçirdiyi əməliyyat-texniki tədbirlərlə qeyd edilən piramidanı idarə edən şəxslər 32 yaşlı Əli Qarazadə, 35 yaşlı Samir Ağazadə və 39 yaşlı Elmar Xosiyev müəyyən edilərək saxlanılıblar.

Araşdırmalarla məlulub olub ki, onlar Whatsapp və digər anı mesajlaşma şəbəkələrində yaratdıqları qruplara üzv olan 400 nəfərdən artıq şəxsə “Zuerx” piramidasına kriptovalyuta formasında yatırımlar etməklə böyük məbləğlərdə gəlir qazanacaqlarına dair yalan vədlər veriblər. Saxlanılan şəxslər insanlarda inam yaratmaq və platformaya yeni üzvlər cəlb etmək məqsədilə zərərçəkənlərin hesablarına bir neçə dəfə kriptovalyuta formasında simvolik məbləğlərdə ödənişlər də köçürüblər.

Şirnikləndirici təkliflərə aldanan şəxslər isə daha çox gəlir əldə etmək niyyətilə həmin dələduzluq piramidasına böyük məbləğlərdə pul vəsaiti göndərirlər. Sonda isə zərərçəkənlərin külli miqdarda pulunu ələ keçirən dəstə üzvləri “Zuerx” piramidasının fəaliyyətini dayandırılıb.

Faktlarla bağlı Baş İdarədə araşdırmalar davam etdirilir.

Elm və Təhsil Nazirliyində yeni bölmə

Elm və Təhsil Nazirliyinin strukturunda dəyişikliklər aparılır.

Bunu “Peşə Təhsili: nailiyyətlər və çağırışlar” konfransında Elm və Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbəri Mətin Kərimli bildirib.

O qeyd edib ki, peşə təhsilində cavabdeh olan yeni bölmə yaradılıb. Mətin Kərimlinin sözlərinə görə, ölkə üzrə peşə təhsili siyasətini müəyyən edən, bu sahədə planlaşdırma, monitorinq və qiymətləndirmə funksiyasını həyata keçirən müvafiq qurum fəaliyyət göstərir: “Eyni zamanda bu qaydaların və siyasətin icrasına məsul olan, əməliyyat funksiyalarını yerinə yetirən Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi mövcuddur”.

Bazarlarda meyvələrin üzərinə milçək dərmanları səpilir?

Müxtəlif bazarlarda quru meyvə satılan dükanlarda meyvələrin üzərinə milçək-lərə qarşı dərmanların (sprey) səpildiyinə dair iddialar yayılıb.

Bes bu iddialar nə dərəcədə doğrudur?

Mövzu ilə bağlı Baku-post.az-a açıqlama verən Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Ey-yub Hüseynov bildirib ki, bazar-

lar istehlakçı hüquqlarının ən çox pozulduğu məkanlardan biridir. Onun sözlərinə görə, Bakının məşhur “Yaşıl bazar”-da balıq satışı yeri istisna olmaqla, digər yerlər istehlakçı hüquqlarının pozulmasına və vaxtı keçmiş malların satışına şərait yaradır. “Lakin quru meyvələrə dərmanların səpilməsi məsələsi ilə bağlı bizə hər hansı məlumat daxil olmayıb. Lakin marketlərin daxilində-

ki çörəkbişirmə yerlərində milçəklərin və digər həşəratların olması yolverilməzdir. Marketlər sanki insanlara mal satmaqla yanaşı, həm də havayı “milçək yumurtaları” bonusu da verirlər. Əgər belə hallar varsa, müvafiq orqanları bu istiqamətdə ciddi iş aparmalıdır. Çünki milçək dərmanları toksik maddələrdir və insanlar üçün zərərli ola bilər”.

Ədliyyə Nazirliyində “təmizləmə”

Ədliyyə Nazirliyinin Sumqayıt və Şirvan regional ədliyyə idarələrinin rəisləri vəzifəsindən azad olunub.

Bununla bağlı nazir Fərid Əhmədov əmr imzalayıb. Əmrə əsasən, Eyvaz Məmmədov Sumqayıt Regional Ədliyyə İdarəsinin, Nizami Hüseynov isə Şirvan Regional Ədliyyə İdarəsinin rəisi vəzifəsindən azad olunub.

Digər əmrə, Sumqayıt Regional Ədliyyə İdarəsinin rəisi vəzifəsinin icrası Hüseyn Məmmədova, Şirvan Regional Ədliyyə İdarəsinin rəisi vəzifəsi isə Cabir Məmmədova həvalə olunub. (Mənbə: İqtisadiyyat.az)

Gürcüstan Azərbaycanın yük maşınlarını nə vaxt buraxacaq?

Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze Azərbaycana məxsus yük maşınlarının Tiflis və Batumi gömrük məntəqələrində uzun müddət saxlanılması haqqında yayılan məlumatlara münasibət bildirib.

APA-nın Gürcüstan bürosu xəbər verir ki, o, yerli “Business Media” nəşrinin sualına açıqlamasında belə bir faktın olmadığını deyib.

Kobaxidzenin sözlərinə görə, yoxlamalardan sonra yalnız bir yük maşını ilə bağlı konkret səbəbə görə gecikmənin olduğu müəyyən edilib.

“Biz bütün mümkün çətinliklər barədə çox səmimi söhbət aparmağa hazırıq”, - o əlavə edib.

Qarabağla bağlı 13 sənəd açıqlandı

Ermənistan hökuməti “Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesinin Sənədləri”ni dərc edib.

“Report”-un məlumatına görə, hökumətin saytında cəmi 13 sənəd dərc olunub.

Bunlar arasında ATƏT-in Minsk Qrupunun 2016 və 2019-cu illərə aid təklifləri, Madrid prinsipləri, Kazan prinsipləri, Rusiyanın təkliflər paketi və s. var.

Xatırladaq ki, daha əvvəl Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qarabağ nizamlanması ilə bağlı Azərbaycanla danışıqların tarixçəsi ilə əlaqədar bütün əsas sənədləri 2025-ci ilin sonunadək dərc etməyi vəd edib.

Prezidentin Protokol Xidməti yaradılıb

Azərbaycanda yeni dövlət qurumu yaradılıb.

Modern.az-ın məlumatına görə, bir müddət əvvəl Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti adlı yeni qurum formalaşdırılıb.

Nazirlər Kabineti “Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adları” adlı qərara dəyişiklik edib və Protokol Xidməti dövlət qurumlarının siyahısına əlavə edilib.

Digər qərara əsasən, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin reisi, habelə ailə üzvləri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin şöbə müdirləri hava limanlarında xüsusi mühüm şəxslər (VIP) və rəsmi nümayəndə heyətləri salonlarının xidmətlərindən istifadə hüququ olan Azərbaycan Respublikasının vəzifəli şəxslərinin siyahısına daxil edilib.

Qərardan məlum olub ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin yaradılması barədə sərəncam bu ilin may ayında imzalanıb.

Qeyd edək ki, əvvəllər Prezidentin Protokol Xidməti Prezident Administrasiyasının strukturuna daxil idi. Artıq rəsmi saytda bu qurumun adı çıxarılıb və ayrıca qurum olub.

Prezident Administrasiyasının strukturuna daxil olan zaman Protokol Xidmətinin reisi Arif Səmədov olub.

Avropa ölkəsi Azərbaycanda səfirlik açır

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilə estoniyalı həmkarı Marqus Tsahkna arasında telefon danışığı aparılıb. Telefon danışığı zamanı nazir Marqus Tsahkna Estoniyanın ölkəmizdəki səfirliyinin 2026-cı ildə açılması barədə rəsmi qərarın qəbul edildiyi barədə məlumat verib. Nazir Ceyhun Bayramov öz növbəsində bu addımın təqdirəlayiq olduğunu bildirib. Bu addımın iki ölkə arasında münasibətlərə əlavə tökan verəcəyi vurğulanıb.

Bununla yanaşı, digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Bəzi sənət adamları, müğənnilər, ifaçılar, mədəniyyət sferasında tanınan simalar son həftələr Mədəniyyət Nazirliyinin yürütdüyü siyasətdən narazılıq edirlər, nazirliyin ünvanına kəskin ittihamlar səsləndirirlər. Mədəniyyət Nazirliyi isə öz növbəsində bildirib ki, 2004-2022-ci illərlə bağlı səsləndirilən iddialar həmin dövrdə mövcud qanunvericilik çərçivəsində araşdırılıb, onlara hüquqi qiymət verilib və məsuliyyət tədbirləri tətbiq olunub. Nazirlikdən xatırladılıb ki, Mədəniyyət Nazirliyinin ötən 2004-2022-ci illər dönməni əhatə edən, keçmiş fəaliyyəti ilə bağlı səsləndirilən müxtəlif fikirlərlə nazirliyin bugünkü fəaliyyətinə kölgə salınması yolverilməzdir.

Bu arada Hesablama Palatası 2025-ci ilin İş Planına əsasən Mədəniyyət Nazirliyində yoxlamalar həyata keçirməsi barədə xəbərlər dolayı reaksiyalara səbəb olub. Mədəniyyət Nazirliyi ilə bağlı tənqidi paylaşımları ilə son günlər daha çox gündəmə gələn müğənni Nura Suri Cebheinfo.az-a açıqlamasında bildirib ki, aparılan yoxlamanın onların gündəmə gətirdikləri problemlərlə bağlı olduğuna inanmır:

“Əslində bu yoxlamanın bizim məsələlərlə əlaqəsinin olduğunu düşünmürəm. Bu, ilin sonunda aparılan normal bir prosesdir. Yeni bütün qurumlarda ilin sonunda belə yoxlamaların olması normaldır. Ona görə də bunun bizim məsələ ilə bağlı olduğunu zənn etmərəm”. Tribuna.az-a daxil olan məlumata görə isə bu gərginlik nazir Adil Kərimlinin karyerasına ciddi

“İcra başçısı nazir gətirilir” iddiası

Son həftələr Mədəniyyət Nazirliyinə qarşı artan ittihamlar Adil Kərimlinin karyerasına mənfi təsir edə bilər, onu Vüqar Zeynalov əvəzləyəcək?

Adil Kərimli

di təsir edə bilər. İddia olunur ki, yaxın günlərdə həttə nazirin vəzifəsindən azad ediləcəyi də gözlənilir. “Onun postuna isə icra başçılarından birinin gətiriləcəyi barədə məlumatlar var. Belə ki, Adil Kərimlini Səbəyl rayon icra başçısı Vüqar Zeynalovun əvəzləyəcəyi bildirilir”, deyə xəbərdə iddia olunur.

Vüqar Zeynalov icra başçısı təyinatadək Bakı Şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsinin rəisi vəzifəsində çalışırdı. O, əvvəllər Azərbaycan Dövlət İncəsənət Muzeyində Muzey işində innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin

Vüqar Zeynalov

müdiri, muzeyin direktor müavini, Azərbaycan Diplomatıya Akademiyasının (ADA) Kitab Mərkəzində direktor vəzifəsində çalışıb. 2012-2015-ci illərdə Nizami Kino Mərkəzinin direktoru vəzifəsində işləyib.

Adil Kərimliyə gəlincə, o, “Milan Ekspo”, “Dubay Ekspo” və digər beynəlxalq tədbirlərdə mədəniyyət bölümünə rəhbərlik edib, Moskva şəhərində Xalq Təsərrüfatı Nailiyyətləri Sərgisindəki Azərbaycan pavilyonunun Təşkilat Komitəsinin rəhbəri olub.

Həmçinin Heydər Əliyev

Fondunun işğaldan azad edilən ərazilərdəki bərpa-quruculuq layihələri, fondun bir sıra ölkələrdə təşkil etdiyi Azərbaycan mədəniyyəti günləri üzrə İşçi Qrupunun üzvü olub. Heydər Əliyev Fondunun Almaniya, Böyük Britaniya, İtaliya və Fransadakı mədəniyyət layihələrinin kuratoru kimi çalışıb.

“Eurovision” mahnı müsabiqəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri olub, 2012-ci ildə Bakının bu mahnı müsabiqəsinə ev sahibliyi etdiyi zaman isə müsabiqəyə hazırlıq üzrə İşçi qrupunun rəhbəri kimi çalışıb.

Həmin dövrdə Avropa Yayımaları Birliyinin hüquq və ictimai işlər komitəsinin üzvü olub. 2012-ci ilin oktyabrından Heydər Əliyev Mərkəzinin direktorunun birinci müavini təyin edilib. 2022-ci ilin dekabrından 2023-cü ilin aprelində nazir vəzifəsini icra edib, apreldən isə nazir təyin edilib.

İddialarla bağlı Mədəniyyət Nazirliyinin mövqeyini də dərc etməyə hazırıq.

□ **“Yeni Müsavat”**

Kəmaləddin Heydərovun neçə müavini qaldı?

Ağır cinayətlərdə ittiham olunan Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyevin oğlu Teymur Mehdiyev vəzifəsindən azad edilib. T. Mehdiyev 2014-cü ildən sözügedən vəzifəni tuturdu. General-mayor rütbəsi daşıyan Teymur Mehdiyev daha əvvəl gənclər, idman və turizm nazirinin müavini, mədəniyyət və turizm nazirinin müavini, Dövlət Miqrasiya Xidməti rəisinin birinci müavini vəzifələrində çalışıb.

T.Mehdiyevin azad edilməsindən sonra fəvqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərovun 6 müavini qalıb.

General-leytenant Rəfai Mirzəyev Gürcüstanın Marneuli rayonunda anadan olub. V.İ.Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunu bitirib.

Tibb xidməti general-leytenantı Faiq Tağı-zadə Bakı şəhərində anadan olub. Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunu bitirib, tibb elmləri namizədidir.

General-leytenant Etibar Mirzəyev Naxçıvan şəhərində anadan olub. Bakı Dövlət Universitetini bitirib.

Orucəli Hacıyev Naxçıvanda anadan olub. Naxçıvan Dövlət Pedaqoji İnstitutu və Bakı Dövlət Universitetini bitirib.

Tapdıq Əmiraslanov Moskva şəhərində anadan olub. ABŞ Hyuston Universiteti və St. Thomas Universitetini bitirib, iqtisad elmləri namizədidir. Ailəlidir, 2 övladı var.

General-mayor Adil Abdullayev Bakıda anadan olub. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini bitirib. Ailəlidir, 2 övladı var.

Talibovun yaratdığı qurum ləğv edildi

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qaz İstismar Xidməti ləğv edilib. Bu barədə müvafiq sərəncam imzalanıb. Qurumun adı artıq bir çox rəsmi sənəddən çıxarılıb. Bundan sonra Naxçıvanda qaz təchizatına “Azəriqaz” İstehsalat Birliyi nəzarət edəcək.

Bir neçə gün əvvəl Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qaz İstismar Xidmətinin balansında olan əsas vəsaitlərin SO-CAR-ın Qaz İxrac İdarəsinin balansına verilməsi barədə rəziliq verilib.

Naxçıvan Qaz İstismar Xidməti 2019-cu ildə Naxçıvan Ali Məclisinin sabiq sədri Vəlif Talibov tərəfindən yaradılmışdı. Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl Muxtar Respublikanın Dövlət Energetika Xidməti də ləğv olunub.

Mütəllibov dövrünün naziri vəfat etdi

Azərbaycanın 1991-1992-ci illərdə taxıl məhsulları naziri olmuş Zakir Abdullayev 84 yaşında dünyasını dəyişib.

Qeyd edək ki, Zakir Abdullayev vaxtilə Ali Sovetin deputatı da olub. 1991-ci ildə Ayaz Mütəllibov tərəfindən nazir vəzifəsinə təyin edilən Z.Abdullayev bir il sonra Əbülfəz Elçibəy tərəfindən işdən azad edilmişdi.

Həbsxana xəstəxanalarına nəzarət sərtləşir

Tələblərin müalicə müəssisələrinin müəyyən şəxslər üçün faktiki olaraq “yumşaldılmış cəza rejimi” funksiyasına çevrilməsinin qarşısını almağa yönəlməsi iddiası doğrudurmu - vəklin şərh

Cəzaçəkmə müəssisələrinin daxili intizam qaydalarında dəyişiklik edilib. Bununla bağlı ədliyyə naziri Fərid Əhmədov müvafiq qərar imzalayıb. Sənədə əsasən, müalicə müəssisəsində, o cümlədən ixtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsində təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün saxlanılan məhkumların sayı Ədliyyə Nazirliyinin Tibb baş idarəsi ilə razılaşdırılmalıdır.

Həmçinin təsərrüfat və məişət xidməti işlərini yerinə yetirmək üçün məhkumların seçilmə qaydası aşağıdakı kimi olacaq:

Məhkumlar təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə yalnız Ədliyyə Nazirliyinin Tibb baş idarəsi tərəfindən verilən və yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan işlərin görülməsinə yararlı olmalarını təsdiq edən sağlamlıq haqqında tibbi arayış əsasında cəlb edilə bilərlər. Obliqat qruplara aid məişət xidmətinə cəlb edilmiş məhkumlar dövrü olaraq ildə 2 dəfə müvafiq tibbi müayinələrdən keçirilməlidir.

Təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə məhkumlar müvafiq xidmət sahələrinin rəisləri tərəfindən əməliyyat xidməti ilə razılaşdırılmaqla seçilir. Müalicə müəssisəsində, o cümlədən ixtisaslaşdırılmış müalicə müəssisəsində təsərrüfat və məişət xidməti

işlərinə seçilən məhkumların siyahısı Ədliyyə Nazirliyinin Tibb baş idarəsi ilə, əməliyyat-axtarış fəaliyyəti ilə bağlı həmin müəssisələrə keçirilən şəxslərin siyahısı isə PX tərəfindən ədliyyə naziri ilə razılaşdırılır.

Məhkumlar müəssisənin təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə cəzaçəkmə müəssisəsi rəisinin əmri ilə təyin olunur və əmrəndən çıxarışlar onların şəxsi işlərinə əlavə olunur.

Müalicə müəssisələrində məhkumların müayinə və müalicə dövründə təsərrüfat və məişət işlərinə cəlb edilməsinə yol verilmir.

Təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə cəlb olunmuş məhkumlar bir dəstəyə ayrılır. Onların vəzifələri müvafiq xidmət sahələrinin rəisləri tərəfindən müəyyənəşdirilir.

Yataqxana tipli adi yaşayış binaları (kamaralar) üzrə növbətçilik edən məhkumların vəzifələri bu qaydalarla müəyyən edilir.

Vəkil Roman Qaraşov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, ədliyyə nazirinin qərarı ilə müalicə müəssisələri daha yüksək institusional nəzarət altına alınır:

“Məhkumların belə işlərə yalnız tibb baş idarəsinin verdiyi xüsusi tibbi rəy əsasında buraxılması, seçimin müvafiq əməliyyat strukturları ilə razılaşdırılması və siyahıların mərkəzləşdirilmiş qaydada təsdiqi, müalicə müəssisələrində fəaliyyətin şəffaflığını artıran və fərdi istisnalara yol verilməsinə minimuma endirən hüquqi mexanizm formalaşdırılır. Bu dəyişikliklər, əslində, müalicə müəssi-

sələrinin rejim yumşaqlığına dair cəmiyyətdə mövcud olan təsəvvürlərin normativ müstəvidə yenidən tənzimlənməsinə yönəlmiş addım kimi dəyərləndirilə bilər. Bununla belə, normativ akt məzmunu etibarilə konkret olaraq “varlı məhkumlar”ı və ya keçmiş dövlət rəsmiləri hədəfə alan hüquqi norma xarakteri daşıyır. Lakin hüquq tətbiqi və kriminoloji baxımdan dəyişikliklərin məhz həmin məhkum kateqoriyası ilə bağlı ictimai narazılıqlar fonunda nəzarəti gücləndirmək məqsədinə xidmət etdiyi qənaəti ortaya çıxır. Çünki tibbi arayışın məcburiyyəti, əməliyyat-axtarış orqanlarının prosesə daxil edilməsi, müalicə dövründə istənilən işə cəlb edilmənin qadağan olunması kimi tələblər, müalicə müəssisələrinin müəyyən şəxslər üçün faktiki olaraq “yumşaldılmış cəza rejimi” funksiyasına çevrilməsinin qarşısını almağa yönəlib. Nəticə etibarilə, qərar fərqli statusa malik məhkumlar arasında ayrışdırıcı qarşısını alan, cəzanın icrasında bərabərliyi təmin etməyə səy göstərən və ümumi nəzarət mexanizmini gücləndirən hüquqi addım kimi çıxış edir”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanın siyasi tarixində uzun illər strateji vəzifələr icra etmiş Ramiz Mehdiyev təkcə ölkə daxilində deyil, həm də Rusiya siyasi dairələri ilə əlaqələri ilə seçilən fiqurlardan biri olub.

Konkret.az-ın məlumatına görə, son illərdə əldə olan foto və məlumatlar göstərir ki, onun müxtəlif beynəlxalq platformalarda, xüsusən də Rusiyada keçirdiyi həm açıq, həm də qapalı görüşlərində oğlu, iki gün əvvəl nazir müavini postundan çıxarılan general-mayor Teymur Mehdiyev də iştirak edib. İlk baxışda adı müşayiət kimi görünən bu detal əslində postsovet siyasi anatomiyasında təsadüfi sayılmır.

Sayt bu barədə yazır: "Postsovet məkanında yüksək vəzifəli şəxslər üçün ailə üzvlərini mühüm görüşlərə aparmaq yalnız sosial jest deyil, həm də siyasi mesajdır. İlk növbədə Ramiz Mehdiyev varislilik ideyası ilə çıxış edir. İkincisi, hesab edir ki, bu, ailənin təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından mühüm məsələdir.

Ramiz Mehdiyev Rusiyada MDB Təhlükəsizlik Şurasının iclaslarında dəfələrlə iştirak edib. Şəkin və əldə olunan digər məlumatların analizi onu deməyə əsas verir ki, oğlu Teymur Mehdiyevin bu görüşlərdə iştirakını təmin etməklə Ənvəroviç Rusiyanın güc

mərkəzlərinə şəxsi loyallığını nümayiş etdirib".

Yazıda bildirilir ki, Teymur Mehdiyevin yüksək səviyyəli görüşlərdə Ramiz Mehdiyevin yanında görünməsi təsadüfi deyil və daha geniş siyasi məqsədlərin fraqmenti kimi oxuna bilər: "Görüntülərin ən kritik tərəfi Teymur Mehdiyevin diplomatik masada, yüksək səviyyəli nümayəndələrlə, o cümlədən Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının ovaxtkı katibi Nikolay Patruşevlə eyni sırada əyləşməsidir. Ramiz Mehdiyev çox yaxşı bilir ki, bu əlaqələrlə yavaş-yavaş Teymur Mehdiyevi diplomatik mühitə alışıdır, Rusiya elitəsi tərəfindən tanınmasına müvəffəq olur, müxtəlif təsir mərkəzləri ilə əlaqələrinin şəxsən qurulmasına zəmin yaradır. Bu praktika Qazaxıstan, Rusiya, Tacikistan, Belarus kimi ölkələrin siyasi mədəniyyətində geniş yayılıb.

Ramiz Mehdiyevə gün kimi aydındır ki, Rusiyanın siyasi sistemi şəxsi əlaqələrə yüksək dəyər verir. Və bu dəyərin müqabilində belə bir hesablamə aparılır ki, Ramiz Mehdiyevin siyasi xətti ailə daxilində davam edəcək. Elə-

al varislilik layihəsinin Moskva tərəfindən legitimləşdirilməsi yönündə incə addım ola bilər. Mehdiyev Patruşev vasitəsilə ailəsinin toxunulmazlıq strategiyasına da sadıq idi. Rusiya çetiri onun üçün bir "sığorta" olub.

R.Mehdiyev Kremlin klublarında eşidir ki, siyasi dəyişikliklərin sürətlə və sərt şəkildə baş verdiyi regionlarda elitələr üçün ən kritik məsələ ailənin hüquqi və fiziki təhlükəsizliyidir. Ramiz Mehdiyevin addımları bu kontekstdə iki ehtimalı gücləndirir. Bunlardan birincisi, ailənin gələcək siyasi təzyiqlərə

görməyə hazırlıdır. Teymur Mehdiyevin Rusiya rəsmilərinin masasında oturması bu mesajı da ötürürdü ki, bu ailəyə toxunmaq Moskva ilə münasibətləri dolaşıdır. Ənvəroviç heç vaxt alternativ siyasi dəstək kanallarından imtina etməyib. Görüşlərin fotolarında Teymur Mehdiyev rəsmi nümayəndə heyətinin üzvü kimi deyil, "xüsusi müşayiət edilən şəxs" kimi görünməsi arqumentlərin bariz təsdiqidir".

Teymur Ramiz oğlu Mehdiyev 25 iyun 1975-ci ildə Gürcüstanın Abxaziya bölgəsində, Suxumi şəhərində

1992-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsinə daxil olub və 1997-ci ildə oranı bitirib.

O, qısa müddət ərzində Azərbaycanın demək olar ki, bütün əsas strukturlarında çalışıb:

1997-1999-cu illərdə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi, 1999-2001-ci illərdə Daxili İşlər Nazirliyi, 2001-2004-cü illərdə Xarici İşlər Nazirliyi, 2004-2006-cı illərdə gənclər, idman və turizm nazirinin müavini, 2006-2011-ci illərdə mədəniyyət və turizm nazirinin

Teymur Mehdiyev Patruşevin kabinetinə necə yol tapıb?

PA-nın sabiq rəhbəri oğlunu Rusiyada rəsmi görüşlərə aparırmış

cə də Moskva anlayacaq ki, Kremlə olan münasibət uzunmüddətlidir. Bu, potensi-

qarşı müdafiəsidir. Yüksək-ranqlı şəxslər tez-tez ailələrini belə "strateji əlaqələrlə" sı-

anadan olub. 1982-1992-ci illərdə Bakı şəhərində 134 nömrəli məktəbdə təhsil alıb,

müavini,

2011-2014-cü illərdə Dövlət Miqrasiya Xidməti rəisinin birinci müavini olub.

2014-cü ildə fəvqəladə hallar nazirinin müavini təyin olunub və ona general-mayor rütbəsi verilib.

2018-ci ildə isə "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilib.

Bəs Teymur Mehdiyev atası Ramiz Mehdiyevlə bağlı başlanan istintaq prosesinə cəlb edilə bilərmi?

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Məsavət"a bildirib ki, Teymur Mehdiyevin qarşdakı mərhələdə onun istintaq prosesinə cəlb olunacağı da gözlənilir.

□ "Yeni Məsavət"

Tehranın üzü Ermənistandan dönür - səbəblər

"İki qardaş" arasında problemlər dərinləşir; nazir müavininin İsrailə səfəri İranı özündən çıxarıb

Son zamanlar İran mediasında davamlı olaraq Ermənistanın son siyasi addımları geniş müzakirə mövzusunə çevrilib. Bildirilir ki, rejimə bağlı ekspertlər İrəvanla əvvəlki kimi deyil, daha ehtiyatlı davranmağı tövsiyə edirlər. Onlar bildirirlər ki, Ermənistan hökumətinin Qərbə meyillənməsi onlar üçün qorxulu olmasa da, İsrailə yaxınlaşma cəhdləri kifayət qədər problemli məsələdir. Bugünlərdə Ermənistan xarici işlər nazirinin müavini Vahan Kostanyanın İsrailə səfər etməsi isə bu müzakirələri qızışdırmağa başlayıb. İran mediası yazır ki, bu səfər zamanı tərəflər Zəngəzur dəhlizi məsələsini müzakirə ediblər. "Həmin yolun açılması İsrailin bilavasitə marağındadır. Çünki həmin dəhlizin bir ucu gedib onlara çatacaq".

Yeri gəlmişkən, anti-Azərbaycan mövqeyi ilə tanınan İranlı politoloq Ehsan Məvhədiyan da Ermənistanla bağlı ilginclik iddia səsləndirib. Onun sözlərinə görə, Qafqaz artıq Tehran və Moskva üçün "çətin coğrafiyaya" çevrilib. Məvhədi-

diyan iddia edib ki, Qərb Ermənistanı Türk Dövlətləri Təşkilatına cəlb etmək istəyir. "Həmçinin ABŞ Ermənistanda kəşfiyyat məqsədli böyük məlumat mərkəzi inşa edib". İranın Ermənistandan üzü dönməsi oyundur, yoxsa Tehran həqiqətən də İrəvanın siyasətində özələrinə ciddi təhlükə görürlər?

Alyans Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni Məsavət"a bildirdi ki, İranın müəyyən

ekspertlərinin Ermənistanla bağlı narahatlıqlarını ifadə etməsi qətiyyətlə oyun deyil və Tehran həqiqətən də Ermənistanın mövcud hakimiyyətinin son illərdə yeritdiyi xarici siyasət xəttindən ciddi narahatlıq keçirir: "Bu barədə İran tərəfi dəfələrlə Ermənistan rəsmilərinə açıq şəkildə fikirlərini deyiblər. Pezeşkiandan öncəki İran prezidenti İbrahim Rəisi Ermənistan rəsmiləri ilə görüşərkən açıq şəkildə Ermənistanın Ru-

siya hərbi bazasını çıxarmaq istiqamətində atdığı addımları narahatlıqla qarşıladığını söyləmişdi. İran rus hərbiçilərinin Ermənistandan çıxarılmasını və onların yerinə Qərb ölkələrinin hərbiçilərinin gətirilməsini qəbul etməyəcəyini demişdi. Rəisi onu da demişdi ki, əgər Rusiya hərbiçiləri Ermənistandan çıxarılsa, İran özünün Ermənistanla sərhədində hərbi bazasını yarada bilər. İranın ciddi narazılığını doğuran hadi-

sələrdən biri Avropa İttifaqı müşahidə missiyasının sərhəddə yerləşdirilməsi olmuşdu. Onların kəşfiyyat xarakterli fəaliyyətinə açıq şəkildə etiraz olunmasa da danışıqlar zamanı narahatlıq İrəvanın nəzərinə çatdırılmışdı. Ermənistanın ABŞ ilə birlikdə hərbi təlimlər keçirməsinə İran ciddi narazılığını bildirib. Yeni artıq İranla Ermənistan arasında problemlər durmadan artır. Bu problemlər içərisində Zəngəzur dəhlizi də xüsusi yer tutur. İran bu dəhlizin əleyhinədir, onun açılmasını qətiyyətlə istəmir, hesab edir ki, Azərbaycan Naxçıvanla onun ərazisindən keçərək əlaqə saxlaya bilər və Zəngəzur dəhlizinə heç bir ehtiyac yoxdur. Ancaq dəhlizin inşasında və ona nəzarət etmə prosesində ABŞ-nin iştirakı, ümumiyyətlə, Tehran tərəfindən qəbulunmazdır. Nə qədər Ermənistan rəsmiləri İran hakimiyyətini sakitləşdirməyə çalışsa da aydındır ki, bu narahatlıq zaman keçdikcə artacaq. ABŞ-nin bölgəyə daxil olması, bölgədə ABŞ-nin və Türkiyənin nüfuzunun artması İranın və Rusiyanın təsirinin azalmasına gətirib çıxaracaq. Rusiyanın bu gün başı Ukraynada qarışıbsa, İranın bu məsələlərə açıq gözlə baxmaq imkanı kifayət qədər var və öz narahatlıq-

larını dəfələrlə bildirirlər".

Ekspert qeyd etdi ki, İranın Ermənistanla ticarət səviyyəsi təxminən 1 milyard dollar səviyyəsindədir və tərəflər bunu 3 milyarda qaldırmaq istəyirlər: "Lakin təbii ki, bu, o qədər asan deyil. Nəzərə alsaq ki, ABŞ və Avropa İrana qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə başlayıblar və bu sanksiyaların get-gedə artacağı da istisna olunmur. Çünki İran nüvə proqramı ilə bağlı heç bir güzəştə getmək istəmir. Sanksiyalar Ermənistanın İranla ticarət əlaqələrində mənfi təsirini göstərəcək. Bu şərəitdə Ermənistanla İranın ticarət əlaqələrində də ciddi problemlər yaranacaq. Sanksiyaların tətbiq olunması Ermənistanı İranla əməkdaşlıqdan çəkəndirəcək. Nəticədə isə İranın Ermənistandan narazılığı bir qədər artacaq. İranla Rusiyanın Nikol Paşinyana qarşı birləşmə ehtimalı kifayət qədər yüksəkdir. Qərb Paşinyana seçkidə ciddi dəstək verməyə, Rusiya-İran tandemi Ermənistanda istədiyinə nail olacaq və bütün bölgədə başlanan proses dəyərləndiriləcək. Belə vəziyyətdə Zəngəzur dəhlizinin açılmasının qarşısı alınmalıdır. Bütün bunlar nəzərə alınmalıdır".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsavət"

Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin cinayət işi üzrə məsuliyyətə cəlb edilərək barəsində həbs qərarı verilən Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) sədri Əli Kərimlinin vəkili apelyasiya şikayəti verəcək. “Yeni Sabah” xəbər verir ki, bu sözləri AXCP sədrinin müavini Seymur Həzi müvafiq açıqlamasında deyib.

hansı bir təzyiqə, kobud rəftara məruz qalmadığını deyib”.
Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu bildirib ki, vaxtilə Milli Şuranın yaradılması Azərbaycanda kaos yaratmağa hesablanmış bir addım idi. Sadəcə, ölkədəki radi-

Ona görə də mənə elə gəlir ki, Azərbaycan siyasətinin Xalq Cəbhəsi səhifəsi artıq bağlanmalı, tarixə qovuşmalıdır. Heç bir səmərə verməyən, yalnız Azərbaycanda qarşıdurma yaratmağa istəyən Milli Şura adlandırılan o qurum da tarixə qo-

Şahin Şıxlinski barədə sensasion qərar gözləntisi

Rusiyada Ural bölgəsində Azərbaycan diasporunun keçmiş rəhbəri olmuş Şahin Şıxlinski barəsində aparılan üç cinayət işi üzrə istintaq tamamlanıb. Rusiya mediasının yazdığına görə, məhkəmədə o, ən ağır cəza - ömürlük həbs cəzası ilə üzləşə bilər. Məlumatda bildirilir ki, Şıxlinski ona qarşı irəli sürülən bütün ittihamları qətiyyətlə rədd edir və özünü təqsirli hesab etmir.

İstintaqla paralel onun oğlu Mutvalı Şıxlinski barədə də ayrıca cinayət işi açılıb. O, hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşına “zor tətbiq etmədə” ittiham olunur. Bu maddə üzrə maksimum cəza 10 il azadlıqdan məhrum etmədir. Mutvalı Şıxlinski də ittihamları qəbul etmir.

Rusiya hüquq-mühafizə orqanları istintaqı tamamlayaraq materialları məhkəməyə təqdim edib. Yaxın günlərdə prosesin başlanacağı gözlənilir.

Xatırladaq ki, avqust ayında Moskvanın Basmannı Məhkəməsi “Azərbaycan-Ural” ictimai təşkilatının və Yekaterinburqdakı Azərbaycan diasporunun rəhbəri Şahin Şıxlinskiyə qiyabi həbs edib. O, Moskvada könüllü şəkildə təslim olub və oradan Yekaterinburqa aparılıb.

Yerli mətbuat yazır ki, Şahin Şıxlinskiyə qarşı Rusiya Cinayət Məcəlləsinin iki maddəsi üzrə cinayət işi açılıb.

O, Rusiya Cinayət Məcəlləsinin 318-ci maddəsi (hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı zor tətbiqi) və 105-ci maddəsinin 2-ci hissəsi (qəsdən adam öldürmə) ilə axtarıb verilmişdi.

Pənəh Hüseyn bu tarixdə rəsmən sədrlikdən gedir

Dekabrın 14-də Azərbaycan Xalq Partiyasının (AXP) qurultayı keçiriləcək.

Bu məlumatı Modern.az-a partiyanın qurucusu Pənəh Hüseyn təsdiqləyib.

“Qurultayla bağlı hazırlıq işləri gedir. Mən sədrliyə namizəd olmayacam. Namizədləri qurultay nümayəndələrinin öhdəsinə verəcəyik. Qurultay nümayəndəsi olan və ya olmayan hər bir partiya üzvü namizədliyi irəli sürə bilər”.

Pənəh Hüseyn 1999-cu ildə təsis edilmiş Azərbaycan Xalq Partiyasının sədridir. Bu il iyun ayının 16-da partiya sədrinin səlahiyyətlərinin icrasını müavini Qiyas Sadiqova həvalə edib.

Əli Kərimli müayinədən keçdi, vəkili danışdı

AXCP sədrinin həbsinə Avropadan reaksiyaya Bakıdan cavab: “Azərbaycan onların əsassız fikirlərinə və əsassız çağırışlarına əhəmiyyət vermir və onlardan çəkinmir...”

O bildirib ki, apelyasiya şikayətində Səbəyel Rayon Məhkəməsinin qərarının dəyişdirilməsini və həbs-qətimkan tədbirinin ləğv olunması istəyəcəklər: “Bu məsələdə lazımı bütün hüquqi prosedurlar həyata keçiriləcək. Əli bəylə bağlı apelyasiya şikayətini hazırlayıb təqdim edəcəyik. Apelyasiya müraciəti məhkəmə qərarının dəyişdirilməsi və həbs-qətimkan tədbirinin ləğv olunması ilə bağlı olacaq”.

Xatırladaq ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) noyabrın 29-da AXCP sədri Ə. Kərimli və partiyanın Rəyasət Heyətinin üzvü Məmməd İbrahimi saxlayıb. Səbəyel Rayon Məhkəməsi dekabrın 1-də onların hər biri barəsində 2 ay 15 gün müddətə həbs-qətimkan tədbiri seçib.

Əli Kərimli və Məmməd İbrahim Cinayət Məcəlləsinin 278.1 (hakimiyyəti zorla ələ keçirməyə, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirməyə yönələn hərəkətlər) maddəsi ilə ittiham edilib. Hər iki şəxs Ramiz Mehdiyev barəsində başlanılan cinayət işi çərçivəsində həbs olunub.

AXCP sədri Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin İstintaq Təcridxanasında tibbi müayinədən keçirilib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Gununsesi.info-nun əldə etdiyi məlumata görə, həkim müayinəsindən keçiriləndən sonra AXCP sədri İstintaq Təcridxanasına yerləşdirilib. Məlumatda Əli Kərimlinin təkadamlıq kamerada yerləşdirildiyi məlum olub. Bu arada AXCP sədrinin vəkili Aqil Layic Musavat.com-a açıqlamasında müvəkkilinə qarşı müstəntiq və əməliyyatçıların nəzakətsiz davranışlarını hiss etmədiklərini deyib.

Bəzi beynəlxalq təşkilatlar Əli Kərimlinin həbs edilməsi ilə bağlı mövqelərini bildiriblər. Dünən yayılan xəbərlərə görə, “Amnesty International” insan haqları təşkilatı AXCP-nin sədri Əli Kərimlinin həbsini pisləyib. Qurumun Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə direktor müavini Denis Krivoşeyev bu həbsə görə Azərbaycanı tənqid edib və Əli Kərimlini azad etməyə çağırıb.

“Avropa İttifaqı (AI) müxalifətdə olan AXCP sədri Əli Kərimlinin həbsi ilə bağlı Azər-

baycan tərəfi ilə əlaqə saxlayacaq”. Bunu isə “AzadlıqRadiosu”nun sorğusuna cavabında qurumun Xarici İşlər və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə sözçüsü Anitta Hipper bildirib: “Biz Azərbaycanın Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası da daxil olmaqla, müvafiq beynəlxalq öhdəliklərinə əməl etməsini gözləyirik. Təqsirləndirilən şəxslərə müstəqil hüquqi yardım və adekvat səhiyyə xidməti göstərilməlidir”.

Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, Azərbaycan hüquqi dövlətdir qanunun aliliyini təmin edir, “Amnesty International” kimi nüfuzunu, etimadı itirmiş təşkilatların sözü ilə oturub-durmur: ““Amnesty International” və onun kimi bir neçə təşkilat daim Azərbaycana qarşı qərəzlidir və Azərbaycanı hədəfə almaq üçün həmişə fürsət gəzir. İndi də Əli Kərimlinin saxlanması hadisəsi fürsət bilirlər. Lakin unudurlar ki, Azərbaycan onların əsassız fikirlərinə və əsassız çağırışlarına əhəmiyyət vermir və onlardan çəkinmir. Əli Kərimli və Məmməd İbrahim barəsində konkret maddələrlə cinayət işi açılıb. İstintaq gedəcək və sonda istintaqın nəticələrinə uyğun qərar çıxarılaçaq. Burada heç bir hüquq pozuntusundan söhbət gedə bilməz. “Amnesty International” o qədər anti-Azərbaycan mövqedə olan təşkilatdır ki, istintaqın nəticələrini gözləmədən əsassız rəy verir. Əli Kərimli özünün istədiyi vəkillə təmin olunub və vəkili də onun saxlanılan zaman və sonradan hər

kal müxalifətin, Əli Kərimlinin rəhbərlik etdiyi AXCP-nin buna gücü çatmadığı üçün anti-azərbaycançı mərkəzlər mövqelərini birləşdirdilər və indi aydın olur ki, bu proseslərdə koordinasiyanı Ramiz Mehdiyev edibmiş: “Çünki verilən ifadələr də, versiyalar da, baş vermiş hadisələrin analizləri də onu göstərir ki, Moskvada “Milyarderlər İttifaqı”nın yaradılması, Azərbaycanda Xalq Cəbhəsi radikallarının təşkilatlandırılması, da-

ban-dabana zidd olan bu iki qruplaşmanın Milli Şura çetiri adı altında birləşdirilməsi mütləq güclü bir əl tələb edirdi. İndi bəlli olub ki, Azərbaycan dövlətiçiliyinə qarşı bu prosesi idarə edən o güclü əl arxasında Rusiyanın gücünü hiss edən, hazırda vətənə xəyanət ittihamı ilə istintaqa cəlb olunan akademik Ramiz Mehdiyevin əli imiş. Ona görə də mənə elə gəlir ki, ictimai tələbat kimi ortaya çıxan suallar hüquqi müstəvidə öz həllini tapmalıdır. Mən Əli Kərimlinin, Cəmil Həsəninlin dindirilməsini, Gültəkin Hacıbəyli ilə bağlı müəyyən hüquqi prosedurların həyata keçirilməsini, sadəcə, böyük bir prosesin başlanğıcı kimi görürəm və düşünürəm ki, kütləvi ictimai rəydə Azərbaycan dövlətinə qarşı çıxan bu qrupların düşüncələri hüquqi müstəvidə də öz əksini tapacaq və hüquq onları cəzalandıracaq.

Bütövlükdə ölkəmiz artıq yeni bir tarixi mərhələyə qədəm qoyub. 90-cı illərin kaos, qarşıdurma, xəyanət fəlsəfəsi ilə bu gün siyasi sistemdə mövcud olmaq mümkün deyil.

vuşmalıdır. Beləliklə, biz daha böyük məqsədlər, daha böyük gələcək üçün siyasi sistemimizi yenidən təşkil etməli və mübarizəmizi aparmalıyıq”.

AXCP-nin ləğv olunması ehtimalını Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynlinin Modern.az saytına müsahibəsində söylədikləri fikirlər də gücləndirir: “Vaxtilə post sovet məkanında Xalq Cəbhəsi hərəkatları məhz Qorbaçovun yenidənqurma siyasətinin nəticəsi kimi yaradılmış, Yeltsin hakimiyyəti dövründə isə guya “demokratik” prosesdə, əslində isə dağıdıcı prosesdə aktiv istifadə edilib. Bu baxımdan AXCP sədri Əli Kərimovun şimal qonşumuzdakı məlum dairelərlə əlaqələri təəccüblü deyil. Əslində postsovet ölkələrinin bir çoxunda bu cür partiyalar ya ləğv olunub, ya da fəaliyyətlərini çoxdan dayandıırıblar. Azərbaycanda da “Siyasi partiyalar haqqında” yeni qanunun qəbulundan sonra yeni siyasi konfigurasiya və yeni dialoq mühiti yarandı. Amma AXCP adlı partiyanın, o partiya ki, Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycan dövlətinin və xalqının qələbəsinə belə qəbul etmirdi, belə partiyanın yenidən qeydiyyatı təəccüblü idi. Olsun ki, bu həmin partiya verilən son şans idi. Amma təəssüf ki, bundan da nəticə çıxarmadılar. İndiki araşdırmaların nəticəsi kimi qanunvericiliyə uyğun olaraq AXCP-nin qeydiyyat məsələsinə yenidən baxılmalıdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
 “Yeni Müsavat”

Avropa İttifaqı Ermənistanına 12 milyon avro ayıracaq

Ermənistan-Türkiyə elektrik xətti açılır?

Avropa İttifaqı Ermənistanın enerji təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi və enerji resurslarının diversifikasiyası üçün 500 milyon avro həcmində investisiya ayıracaq. “Teleqraf ttps” xəbər verir ki, bu barədə Avropa İttifaqının (Aİ) genişlənmə üzrə komissarı Marta Kos Brüsseldə erməni jurnalistlərlə görüşü zamanı bildirib.

Onun sözlərinə görə, yaxın günlərdə Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə “Qafqaz elektrik ötürmə şəbəkəsi” layihəsi çərçivəsində sənəd imzalanıb: “Daşkənddə biz 500 milyon avroluq layihə ilə bağlı sənədi imzaladıq. Bu, Ermənistan elektrik şəbəkəsinin Gürcüstanın şəbəkəsinə birləşdirilməsi layihəsinə yatırılan sərmayədir. Artıq Ermənistan-Türkiyə elektrik xətti üzərində də iş aparılır. Məqsəd odur ki, ölkəniz Rusiya enerjisindən getdikcə daha az asılı olsun”.

Aİ rəsmisi xatırladı ki, Avropa İttifaqı da Rusiyadan enerji asılılığını azaltmaq üçün son illərdə ciddi addımlar atıb: “2022-ci ildə müharibə başlayanda Avropa Rusiyadan qazın 60%-ni, kömürün 50%-ni, neftin 40%-ni idxal edirdi. Bu gün kömür və neft idxalı 0-a düşüb, qaz asılılığı isə sürətlə azalır”.

Marta Kos bildirib ki, Avropa İttifaqı Ermənistanın 2026-cı ilin yayında keçiriləcək parlament seçkiləri ərəfəsində mümkün hibrid hücumlara qarşı dayanıqlılığının artırılmasına və ölkənin kibertəhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsinə dəstək göstərməyə hazırdır.

“Moldova təcrübəsi göstərir: Rusiya dezinformasiya kampaniyaları və kiberhücumlar vasitəsilə seçki prosesinə müdaxilə etməyə çalışıb. Oxşar risklər Ermənistanda da mövcud ola bilər və buna görə Brüssel vaxtında preventiv dəstək vermək niyyətindədir”, - o vurğulayıb.

Marta Kos qeyd edib ki, Avropa İttifaqı Ermənistanın hibrid təhdidlərə qarşı mübarizəsinə 12 milyon avro ayırmağa hazırdır: “Bu dəstək müvafiq institutların imkanlarını artırmağa, təhdidləri qabaqcadan müəyyən etməyə və onlara operativ reaksiya göstərməyə imkan verəcək”.

Aİ rəsmisi deyib ki, ayrılacaq vəsait yalnız Ermənistan hökumətinə yönəlməyəcək: “Bu proqramdan vətəndaş cəmiyyəti və media nümayəndələri də yararlanacaq, çünki hibrid təhdidlərə qarşı mübarizədə onların rolu xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Effektiv nəticə əldə olunması üçün Ermənistan hökumətinin prosesə fəal şəkildə cəlb olunması vacibdir. Ölkədə müvafiq institutların mövcudluğu və onların daim işlək halda olması hibrid hücumlara qarşı adekvat cavab üçün əsas şərtidir”.

Ermənistanda Azərbaycanın hələ də işğal olan Kərki kəndi ətrafında yeni isterika başlayıb. Bu məsələnin xüsusi yenilik olmadığı bir vaxtda gündəmə gətirilməsi sual doğurur. Erməni hərbi ekspert Hayk Nahapetyan bildirib ki, Azərbaycanın guya indi əsas hədəfi Kərki kəndidir.

“Əgər Kərki təhvil verilsə, Ermənistan faktiki olaraq iki yerə parçalanacaq. Bununla da Azərbaycan tərəfi Sünikə gedən bütün yolumuza nəzarəti bərqərar edəcək”. O, Başkəndin Ermənistanla “qaytarılması” məsələsinə də toxunub. “Çoxları Başkənd məsələsini şişirdir. Bu kənd sərhəddən çox içəridə olmaqla yanaşı, həm də əvvəlki strateji mövqeyə malik deyil. Onun geri alınması Ermənistan üçün heç bir üstünlük yaratmayacaq”.

Yada salmaq ki, Sədərək rayonunun Kərki kəndi 1992-ci ildə Ermənistan tərəfindən işğal olunub. Həmin vaxtdan bəri Kərkinin geri alınması üçün edilən bütün cəhdlər səmərə verməyib. Ermənistan hələ də Kərki məsələsindən boyun qaçırır. Ermənilərin Kərki narahatlığı, hərbi ekspertin dediyi kimi, səbəbsiz deyil. Belə ki, bu kənddən keçən əsas yol İrəvanla Zəngəzur vilayətini birləşdirir. Daha doğrusu, İrəvanla Zəngəzuru quru yolla birləşdirən həm yaxın, həm də ən əlverişli yol Kərkidən keçir. Erməni ekspertlər də bildirirlər ki, əgər Kərki verilsə, İrəvanla Zəngəzur arasında quru yol kəsiləcək. Yeni yüklərin da-

findən işğal olunub. Həmin vaxtdan bəri Kərkinin geri alınması üçün edilən bütün cəhdlər səmərə verməyib. Ermənistan hələ də Kərki məsələsindən boyun qaçırır. Ermənilərin Kərki narahatlığı, hərbi ekspertin dediyi kimi, səbəbsiz deyil. Belə ki, bu kənddən keçən əsas yol İrəvanla Zəngəzur vilayətini birləşdirir. Daha doğrusu, İrəvanla Zəngəzuru quru yolla birləşdirən həm yaxın, həm də ən əlverişli yol Kərkidən keçir. Erməni ekspertlər də bildirirlər ki, əgər Kərki verilsə, İrəvanla Zəngəzur arasında quru yol kəsiləcək. Yeni yüklərin da-

Yeni oyun: Kərkinə qaytarmır, Başkəndi istəməirlər

Ermənistanda isterika - Azərbaycan Qazağın kəndləri və Kərki ilə bağlı hədəfində israrlıdır

şınması dağlıq ərazidən həyata keçiriləcək ki, orada da faktiki olaraq yol yoxdur.

Bildirək ki, Ermənistanın şimalı ilə cənubunu birləşdirən iki yol var. Onlardan biri Qubadlı ərazisindən keçən, hazırda Azərbaycanın nəzarətində olan Gorus-Qafan yoludur. Digəri isə İrəvandan Kərkinə keçməklə Mehriyə uzanan yoldur. Birinci yol faktiki olaraq Azərbaycan ərazisidir və orada gömrük postu qurulub. Ermənistan bu yola alternativ olaraq Tatev yolunu çəkib ki, o da qışda demək olar ki, işləmir. Həm də iri həcmli maşınlar üçün əlverişli deyil. İkinci yol olan Kərki yolu isə hazırda Ermənistanın nəzarətindədir. Bu yolun tək cəhəmiyyəti İrəvanla Süniki birləşdirmək deyil. Həm də İran üzərindən daşınan yüklərin İrəvana asanlıqla çatdırılmasını həyata keçirir. Ona görə də Ermənistan Kərkinə verməkdən hər vaxt imtina edir. Amma 30 ildən artıq müddətdə işğal altında olan kəndlərimizi geri qaytaracağı halda Ermənistanın yol problemi ilə üzləşəcəyi haqda iddiaları yoxdur.

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov bildirdi ki, Azərbaycanın gücü yalnız əraziyə nəzarət və hərbi üstünlüklə ölçülmür: “Ermənistanın Kərki kəndinə dair isterikası əslində regionda güc

balansının Azərbaycanın əlinə olduğunu açıq şəkildə göstərir.

Kərkiyə və ümumilikdə işğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycanın üstün mövqeyi bir daha göstərir ki, əsl qalib tərəf məhz Azərbaycan dövlətidir. Bu qalibiyyət yalnız hərbi və strateji üstünlüklərlə deyil, həm də prinsipial, hesablı və diplomatik yanaşmada özünü göstərir. Azərbaycan beynəlxalq öhdəliklərini nəzərə alaraq hərəkət edir, Ermənistan isə prosesi sürətləndirmək və regionda mövqeyini gücləndirmək istədikdə Azərbaycanın qaydalarını nəzərə almaq məcburiyyətindədir. Bu isə Ermənistanın regional siyasətdə balanssız və özünü itirməyə meylli olduğunu açıq şəkildə göstərir.

Beləliklə, Kərki kəndi məsələsi yalnız ərazi və yol problemi deyil; bu, Azərbaycanın qalibiyyətinin, diplomatik üstünlüyünün və regionda əsas tərəfdaşı olmasının göstəricisidir. Ermənistan yalnız Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri düzgün qurarsa və regionda balanslı siyasət yürüdsə, gələcəkdə hər hansı bir uğura nail ola bilər. Lakin hazırkı vəziyyətdə qalib tərəf açıq şəkildə Azərbaycan olaraq qalır və prosesin sürəti, təzyiqlərin səviyyəsi tam olaraq Azərbaycanın əlindədir. Başkənd məsələsi isə simvolik xarakter daşıyır. Ona görə

Ermənistanla qaytarılması məqsəduyğun deyil. Ermənistan Qazağın azad olunması və regionda Azərbaycanın hamı üçün əsas tərəfdaşı olduğunu dərk etməlidir”.

Hərbi ekspert Səxavət Məmmədinin sözlərinə görə, Kərkinin Azərbaycana təhvil verilməsi ilə bağlı Ermənistanda müxtəlif fikirlər, təkliflər ortaya atılır: “Ərazi bütövlüyü prinsipinə əsasən, Ermənistan bu əraziləri dərhal və qeyd-şərtsiz geri qaytarmalıdır. Ermənistanlı siyasətçilər, ekspertlər “yol problemi”ni əsas götürərək Kərkinin geri qaytarılmaması üçün bəhanələr getirirlər, müxəlifdə olanlar isə hazırkı Paşinyan hakimiyyətinə təzyiq kimi bundan istifadə edir. Ermənistan “yol problemi” ilə Kərkinin işğalını haqlandırma bilməz. Kərki və digər kəndlərin geri qaytarılması məlum 10 noyabr bəyanatında açıq şəkildə qeyd olunmuşdu. Ermənistan tərəfi o zaman Başkəndi Azərbaycandan tələb etməmişdi. Əgər onlar Başkəndi Azərbaycandan tələb edəcəklərsə, əvvəla, hüquqi cəhətdən bunu etməkləri doğru deyil. Lap hesab edək ki, bunu etdilər, o zaman tarixi torpaqlar tezisi gündəmə gələcək və Azərbaycan tərəfi iddialarını ortaya atacaq. Bundan əlavə, Kərkidən başqa Azərbaycanın Ermənistanda

bir neçə əlavə anklav torpaq sahəsi də var. Laçın rayonunun bir neçə belə torpaq sahəsi mövcuddur. Hətta 90-cı illərin əvvəllərində bu məsələ xəritələr üzərində qeyd olunub. Ancaq oranın yaşayış məntəqəsi olmaması, strateji əhəmiyyət kəsb etməməsi, hətta Başkəndi Ermənistan tərəfinin tələb etməməsi üçün rəsmi Bakı onun üzərində çox durmur. Əgər Ermənistan tərəfi Başkənd məsələsini qabardarsa, Azərbaycan tərəfi də o anklav torpaqları gündəmə gətirə bilər. Bunu rəsmi İrəvan da bilir. Ona görə də Başkənd məsələsini açıq şəkildə tələb etmir. Ermənistanda bəzi ekspertlər bildirir ki, Kərki Azərbaycana qaytarılsa, Ermənistan iki yerə bölünəcək. Çox maraqlıdır, onlar hansı xəritəyə baxaraq bu cür absurd fikirlər ortaya atırlar? Onların hansısa yol qovşaqları kəsiləcəkmiş. Adama sual verirlər, işğal etdiyin ərazidən niyə strateji yollar çəkirdin ki, indi də o kəndin qaytarılması başağrısına çevrilsin. Ermənistan tərəfi də, siyasətçiləri də, ekspertləri də fərqindədirlər ki, Kərki və digər kəndlər hüquqi baxımdan Azərbaycana məxsusdur və geri qaytarmaqla bağlı öhdəlikləri var. Ona görə də indi qeyri-adi, hətta deyərdim gül-məli ideyalar ortaya atırlar”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Hikmət Hacıyevin Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, ölkəmizin regionda sülhün təmin olunması və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, eləcə də Avropanın enerji təhlükəsizliyində rolu ilə bağlı fikirlərindən bəhs edən məqalə dərc olunub.

“Brussels Signal” portalında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, ölkəmizin regionda sülhün təmin olunması və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, eləcə də Avropanın enerji təhlükəsizliyində rolu ilə bağlı fikirlərindən bəhs edən məqalə dərc olunub.

Modern.az xəbər verir ki, məqalədə Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında dialoq uzun müddət Ermənistanla bağlı ərazi mübahisəsinə fokuslansa da, bölgədə sülhün təmin edilməsindən sonra əməkdaşlığın əsas istiqamətinin dəyişdiyi və iqtisadi sahələrin ön plana çıxdığı vurğulanıb. 2023-cü ilin sentyabrında keçirilmiş qısamüddətli antiterror tədbirlərindən sonra Qarabağ məsələsinin faktiki olaraq başa çatdığı bildirilib. Məqalədə etnik ermənilərin böyük hissəsinin regionu tərk etdiyi və artıq iki ölkənin birgə infrastruktur layihələri üzərində işləmək imkanına malik olduğu diqqətə çatdırılıb.

Yazıda Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevin ötən həftə Brüsseldə jurnalistlərə müsahibəsində “Biz müharibədə qalib gəldik, gəlin, indi sülhü qazanaq. Biz regionu köklü şəkildə yenidən qururuq və Azərbaycan-Ermənistan sülh gündəliyini möhkəmləndiririk”, - fikri oxucuların diqqətinə təqdim olunub. Hazırda bu istiqamətdə diqqət mərkəzində saxlanılan, Azərbaycan, Ermənistan, İran və Türkiyə sərhədlərinin kəsişməsində yerləşən Zəngəzur dəhlizinin potensial olaraq Çinlə Avropanı birləşdirəcək nəqliyyat oxu hesab edildiyi xüsusi vurğulanıb. Eyni zamanda ABŞ-nin layihənin Ermənistanı aid hissəsinə də tərəfdaş qismində çıxış etdiyi və dəhlizin bir seqmentinə Prezident Trampın adının verildiyi qeyd olunub.

Məqalədə həmçinin Azərbaycanın həm təbii qazın, həm də bərpaulunan elektrik enerjisinin potensial tədarükçüsü kimi öz imkanlarını təqdim etdiyi, ölkədə qızıl yataqlarının olduğu, həmçinin nadir torpaq elementlərinin mövcudluğunun ehtimal edildiyi vurğulanıb.

Yazıda Azərbaycanın Qərb tərəfindən sanksiyaya məruz qalan Rusiya və İran arasında yerləşməsinin regi-

ona öz təsirini göstərdiyi də bildirilib. Bu çərçivədə SOCAR-a məxsus enerji obyektlərinə və Azərbaycanın Kiyevdəki səfirliyinin binasına Rusiyanın hava zərbələrinin endirildiyi, eyni zamanda Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə terror hücumunun törədildiyi xatırlanıb. Hikmət Hacıyevin Rusiyanın Ukray-

nada SOCAR-ın obyektlərinə və səfirliyin binasına zərbələrin endirməsinin qəza nəticəsində vurulmuş zərər olduğunu qeyd etdiyi bildirilib. Həmçinin Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə hücumda məsuliyyət daşıyan şəxslərdən birinin edam edildiyi də xüsusi vurğulanıb.

Qeyd edək ki, “EU Today” nəşri də Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevin bir qrup avropalı jurnalistlə Brüsseldə keçirdiyi görüşdən sonra məqalə dərc edib.

Bakının dekabr tezisləri: Rusiya, İran, Ukrayna...

Azərbaycanın qonşusu olan dövlətlərlə münasibəti, Bakının Kiyevə hərbi yardım göstərdiyi barədə cəfəng iddiaların təkzibi

nada SOCAR-ın obyektlərinə və səfirliyin binasına zərbələrin endirməsinin qəza nəticəsində vurulmuş zərər olduğunu qeyd etdiyi bildirilib. Həmçinin Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə hücumda məsuliyyət daşıyan şəxslərdən birinin edam edildiyi də xüsusi vurğulanıb.

Qeyd edək ki, “EU Today” nəşri də Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyevin bir qrup avropalı jurnalistlə Brüsseldə keçirdiyi görüşdən sonra məqalə dərc edib.

Məqalədə qeyd olunur ki, H.Hacıyev Bakının Ukraynadakı müharibəyə qarışmayacağını bir daha vurğulayıb. “Azərbaycan açıq şəkildə bildirir ki, bu münaqişənin heç bir hərbi komponentinə cəlb olunmayıb və olmayacaq. Əvəzində prezidentin köməkçisi humanitar yardım və enerji sahəsində əməkdaşlığın vacibliyini vurğulayıb. 2022-ci ildən bəri Bakı Kiyevə humanitar yardım, yenidənqurma dəstəyi və müharibədən zərər çəkmiş uşaqlar üçün proqramlar da daxil olmaqla 40 milyon dollardan çox yardım edib. Prezidentin köməkçisi Azərbaycanın Rusiyaya tətbiq edilən sanksiyalardan yan keçməyə köməklik etdiyi ba-

sındakı çətin dövrün başa çatdığını bildirib.

Deputat onu da qeyd edib ki, Məsud Pezeşkiyanın İranda prezident seçilməsi ölkələrimiz arasındakı siyasi kursa da yeniliklər gətirib: “Səfirliyimizə qarşı törədilmiş terror aktında iştirak edən şəxsin edam olunması və Araz çayı üzərində tikintisi tamamlanmaqda olan Ağbənd-Kələh avtomobil körpüsünün cari ilin sonuna qədər başa çatdırılması istiqamətində işlərin yekunlaşdırılması mərhələsində olması və gələnlərdən gömrük məntəqələrinin infrastrukturunun yaradılması istiqamətində işlərin planlaşdırılması Azərbaycanla İran arasında qonşuluq, iqtisadi və ticari əlaqələrin genişləndirilməsinə yeni səhifə açır”.

Deputat deyib ki, Rusiya bizim yaxın qonşumuzdur və ölkələrimiz arasında qarşılıqlı hörmət və fayda əsasında münasibətlərin inkişafında maraqlıdır: “AZAL təyyarəsinin vurulmasından sonra ölkələrimiz arasında müəyyən bir dövrdə gərginliklər yaşandı. Prezidentlərin Düşənbə görüşündə Vladimir Putin bu məsələlərə aydınlıq gətirmiş və ilin sonuna qədər müvafiq addımların atılacağını bildirmişdi. Azərbaycan Rusiya-

dan bu istiqamətdə gözləntiləri var. Bu məsələ öz həllini tapandan sonra Azərbaycanla Rusiya arasında fikir ayrılıqları qalmayacaq. Ukraynaya hərbi yardımın göstərilməsi ilə bağlı səsləndirilən fikirlər də Hikmət Hacıyevin dediyi kimi, əsassızdır. Azərbaycan Ukraynaya ancaq humanitar yardımlar göndərir. Biz müharibədən

əziyyət çəkən ölkə olaraq belə vəziyyətlərdə mülki şəxslərin humanitar dəstəyə necə ehtiyac duyduğunu çox yaxşı bildiyimizdən bu dəstəyi göstəririk. Həm də beynəlxalq ictimaiyyətin üzvü olaraq müharibələrdə əziyyət çəkən mülki insanlar üçün humanitar dəstəyin göstərilməsini özümüzə mənəvi borc bilirik. Amma təəssüf ki, Azərbaycan müharibələrdən əziyyət çəkəndə bizə heç bir xarici tərəfdaş tərəfindən hər hansı humanitar yardım göstərilməyib. Qaldı ki, Qərbin Azərbaycan haqqında Rusiyaya sanksiyalardan yayınmasına kömək etməklə bağlı iddialarının dövrüyyəyə buraxılmasına, bu da tamamilə əsassızdır. Bunu Azərbaycanla Rusiya arasındakı ticarət dövrüyyəsinə də görmək mümkündür. Belə ki, 2022-ci ildə bu dövrüyyə hansı həddə idisə, 2025-ci ildə də cüzi artım olmaqla təxminən həmin aralıqlarda qalmaqdadır. Bu da Azərbaycanın Rusiyanın sanksiyalardan yayınmasında heç bir fəaliyyəti olmadığını təsdiq edir”.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a açıqlama verən “Müasir İnkişaf” İctimai Birliyinin sədri, siyasi şərhçi Mübariz Göyüşlü bildirib ki, Azərbaycan həm Rusiya, həm də İranla qonşudur və bu ölkələrin heç biri ilə düşmənçilik etmək niyyətində deyil: “Biz xüsusilə Rusiya ilə normal qonşuluq münasibətlərini üstün tuturuq. Azərbaycan gərginlik və anlaşmazlıq dolu səhifəni çevirməyə hazırdır. Azərbaycan hadisələrə belə yanaşır və gələcəkdə oxşar halların baş verməməsinə arzu edirik. Düşünürəm ki, Rusiyanın siyasi elitəsi də iki ölkə arasında münasibətlərin tam normalaşmasında maraqlıdır və bunun üçün lazımı addımları atacaqlar”.

■ Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

İlham Əliyevdən Zayed Al Nəhyana təbrik

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyana təbrik məktubu göndərüb.

Dövlət başçısı Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə öz və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərini çatdırıb: “Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında əlaqələr xalqlarımız arasında qardaşlığa, dostluğa, qarşılıqlı etimada, anlaşmaya və dəstəyə əsaslanır. Ötən dövr ərzində bu möhkəm təməllər üzərində qurulmuş dövlətlərarası münasibətlərimizin yüksələn xətt üzrə inkişaf edərək keyfiyyətə yeni səviyyəyə çatması məmnunluq doğurur. Şübhəsiz ki, ali səviyyəli müntəzəm qarşılıqlı səfərlər, görüşlər, sıx əməkdaşlığımız bu münasibətlərin daha sürətlə inkişafına və möhkəmlənməsinə şərait yaradır.

Sentyabr ayında sizin Azərbaycana rəsmi səfəriniz iki tərəfli əlaqələrimizin inkişafına yeni təkan verir. Səfər zamanı işğaldan azad olunmuş Qarabağ regionunu ziyarət etməyiniz xüsusi rəmzi mənə daşıyır və biz bunu qardaşlığımızın və həmrəyliyimizin bariz nümunəsi olaraq dəyərləndiririk”.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, hazırda Azərbaycanla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri arasında iqtisadi-ticari, neft-qaz, bərpaulunan enerji, investisiya, rəqəmsallaşdırma və digər sahələrdə səmərəli birgə fəaliyyət uğurla davam edir.

Aİ rəsmisindən “Tramp yolu” barədə açıqlama

Avropa İttifaqının (Aİ) genişlənmə üzrə komissarı Marta Kos “Tramp yolu” (TRIPP) layihəsində təşkilatın mümkün iştirakına münasibət bildirib.

Teleqraf.az xəbər verir ki, bu barədə Marta Kos Brüsseldə erməni jurnalistlərlə görüşü zamanı bildirib.

M. Kos xatırladı ki, layihənin icrası Ermənistan və ABŞ arasında əldə olunan razılaşmanın bir hissəsidir və avqustun 8-də Vaşinqtonda Ermənistan, ABŞ və Azərbaycan arasında imzalanan bəyannamədə əksini tapıb: “Sənədə əsasən, “Tramp yolu” layihəsi Cənubi Qafqazda kommunikasiyaların açılması çərçivəsində həyata keçiriləcək və Azərbaycanın Naxçıvanla əlaqəsini Ermənistan ərazisi vasitəsilə təmin edəcək”.

Aİ rəsmisi qeyd edib ki, Brüssel ABŞ ilə bu məsələ üzrə məsləhətləşmələr aparır və prosesə daha geniş, Mərkəzi Asiyadan Avropaya uzanan nəqliyyat bağlantılarının inkişafı rakursundan yanaşır: “Bu, cəmi 42 kilometrlik yol hissəsidir. Lakin bizim üçün vacib olan təkcə bu 42 kilometr deyil, həm şərqə, həm də qərbə doğru uzanan ümumi bağlantı xəttidir və bütün proses paralel şəkildə icra olunmalıdır”.

Marta Kos əlavə edib ki, Aİ-nin də bu istiqamətdə öz ideyaları var və məsələ həm Türkiyə, həm də Azərbaycanla müzakirə olunur: “Bu işi hissələrə bölmək doğru deyil. ABŞ-nin iştirakı və əməkdaşlığı bu prosesdə təkcə 42 kilometrlik dəmir yolunun tikintisindən daha böyük əhəmiyyət daşıyır”.

Heraldikamızın düşməni

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

“Uğurun sirri daha çox insanda nifrət oyatmaqdadır”
 (Bernard Şou)

Fransa kralı 14-cü Lüdovikin guya haçansa “Dövlət - mənəm!” dediyi iddiası vardır. Ancaq mümkündür bu qanadlı fikrin müəllifi Ramiz müəllim olsun. Əlbəttə, söhbətin hansı Ramiz müəllimdən getdiyini dərhal anladınız. Ta Ramiz Rövsəndən bəhs edəsi deyilik ki? Bu başqa “poeziya” ustasıdır. Onun əsərlərində göyə daş atan oğlanlar qara paltarlı qadınları villasında saxlayır.

Nəyə görə mən yuxarıdakı qənaətə gəldim? Birincisi, Lüdovikin Ramiz müəllim qədər elmi-bədii tefəkkürü olmamışdır. İkincisi, dövlətin az qala bütün strukturlarını ələ keçiribmiş. Bəlkə də rəhmətlik (ya da gorbagor - baxır sizi “Qarabulaq” istirahət mərkəzinə hansı sifətdə aparmışlar) “qara polkovnik” Hacı Məmmədovun məhkəməsində dediyi məşhur gizli sprut - səkkizayaq ələ Ramiz müəllim imiş. Hacı müəllim ələ bu cür demişdi: “Mən sprutun yalnız 1 qoluyam, qalanları hamısı azadlıqdır”.

Özünü baxın, noyabrın son 3 günü ərzində əlaqədar orqanlar Ramiz müəllimi düz 3 vəzifədən çıxarmışlar. Günə biri düşür. Adamin nə qədər vəzifəsi olarmış? Çıxarırlar, qurtarırlar. Hətta mən şübhələnirəm ki, Ramiz müəllim Bilecəri bələdiyyəsinin də üzvüdür. Bu şübhəmdə əsaslarım vardır - çoxdandır bələdiyyənin fəaliyyətinə rast gəlirik.

Həmin 3 vəzifənin spektral analizi də maraqlıdır. Ramiz müəllimi milli ensiklopediyamızın rəyasət heyəti üzvlüyündən, heraldika şurası sədriyindən və dil komissiyası sədrinin müavinliyindən çıxarmışlar. Əhatə dairəsinin genişliyinə həşəd aparmaq olar. O cümlədən, vəzifələrin konkretliyi (üzv, sədr, sədr müavini) bunların heç də formal xarakter daşmadığını isbata yetirməkdədir.

Ensiklopediya üzərində çox dayanmaq istəmirəm, onsuz bunun vaxtı keçmişdir, indi camaat internet və Vikipediya, süni intellekt-filan tipli qurğular vasitəsilə biliklərə yiyələnir. (Bəlkə də Vikipediyanın Azərbaycan bölməsində məqalələri Ramiz müəllim yazır, ona görə bu sektor zibil günlüdür). Dövlət Dil komissiyası da onun kimi, ölü doğulmuş qurumdur, Azərbaycan dilini bu saat ölkədə vecinə alan qalmamışdır. AYB sədri Anar müəllim bugünlərdə söylədi ki, Bakıda ələ yerlər var, orada ana dilimizə, ümumiyyətlə, rast gəlinmir. Bəzən dilimizi qorumaq haqda konfrans keçirirlər, bunun xəbərini oxuyanda görürsən içində Azərbaycan dili yoxdur (bu mənim rəyimdir). Uzun sözün qıssası, daha çox heraldika üzərində dayanmaq istəyirəm. Ramiz müəllimin dünənəncə Heraldika Şurası sədri olması həddindən artıq maraqlıdır.

Sovet vaxtı marka toplamış uşaqlar dəqiq bilir, indikilər də öyrənsin: heraldika markalar, ordenlər, medallar, gerblər, nişanlar və sairə bu tipli şeylər haqqında elmi sahədir. Loru dildə yazsam, pulun üstündə hansı şəkil olmalıdır, “Baytarlıq idarəsinin yaranmasının 15 illiyinin 3-cü ilyığı” döş nişanının təsviri, fəvqəladə halların generallarında poqona neçə şabalıd qozası fiquru vurulmalıdır və sairə bu kimi (hər anlamda) rəsmi işlərə heraldika şuraları baxır. Yaxşı yadıma düşdü, Ramiz müəllim villa dustağı elan ediləndə jurnalistlər onun darvazası üzərində daş oyma ornamentli “R.M.” hərfləri aşkar etmişdilər, bunun özü heraldika növüdür. Ancaq “C.M.” yazdırsa daha uyğun olarmış, yeni Cinayət Məcəlləsi.

Bir neçə ay qabaq saxta orden-medal qayıranları kütləvi şəkildə tutmağa başladılar. Bu əməliyyatlar Ramiz müəllimin sahəyə təsirlərinin azalması ilə bağlı ola bilərmi? Qəsdən medal sahəsində dərebəylik yaradırmış, ya da korrupsiya üsulu ilə bu hüquqları satırmış.

Yaxud bugünlərdə dezinformasiya ortaya atıldı, guya bizdə 3 manatlıq əsginas buraxılacaq. Nə ehtiyac var? Biz heç 1 manatlıqlarımızı xərcəyib qurtara bilmirik. Belə yalanlar dövlətin maliyyə sabitliyinə mənfi təsir edir. O cümlədən, yaxşı olar ki, əlaqədar orqanlar keçmiş rəsmi pullarımızın üzərindəki rəsmləri daha ciddi, nöqtəvi araşdırmağa başlasınlar. Su nişanlarına qədər fikir verməliyik. Mən güman edirəm ki, Ramiz müəllim öz inisiiallarını və ya şəklini pulların harasındasa gizlətməmişdir.

Məsələn, 50 manatlıq əsginasımızın üzərində Akademiyanın qapısından içəri keçməkdə olan qoltuğu papkalı bir kişi rəsmi var. İlk variantda həmin tip aşağıda idi, sonra pilləkənin başına çıxdı. Bu, gəlin etiraf edək, çox şübhəlidir...

Rusiya Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) silahlı qüvvələrini müasir silahlarla təchiz etmək üçün hərtərəfli proqrama başlamaq niyyətindədir. Bunu Rusiya Prezidenti Vladimir Putin təşkilatın Bışekdə keçirilən sammitində bəyan edib.

“Svobodnaya pressa” yazır ki, Putinin sözlərinə görə, KTMT-yə sədliyi dönməndə Moskva səylərini hərbi kontingentin döyüş hazırlığının artırılmasına, onun komandanlıq və nəzarətinin təkmilləşdirilməsinə yönəldəcək.

Hərbi ekspert və istifadə olan polkovnik Viktor Litovkinin fikrincə, Putinin bəyanatları əsasən Mərkəzi Asiya liderləri ilə ABŞ Prezidenti Donald Tramp arasında aparılan son danışıqlara cavabdır. “Biz Mərkəzi Asiya liderlərinin Trampı təriflədiklərini xatırlayırıq və Qazaxıstan pPrezidenti Tokayev hətta onu Tanrı tərəfindən göndərilmiş elan etmişdi” - deyə ekspert bildirib. Ekspert Mixail Aleksandrovun fikrincə, Rusiyanın “Türk NATO”su yaratmaq istəyən Türkiyə və Azərbaycana qarşı fəaliyyətini gücləndirmək kimi qayğıları var.

“Türk Dövlətləri Təşkilatı mədəni məsələlərlə başladıqlar, sonra ticarət gəldi və indi gündəmdə hərbi-siyasi əməkdaşlıq, birgə təlimlər, silah-sursat təchizatı və s. Başqa sözlə, bu dövlətləri Qərbin dəstəklədiyi “Türk NATO-su”na çəkməyə çalışırlar. Türkiyə özü bizimlə vuruşmağa həvəsli deyil, amma hazırlamağa da qarşı deyil. Bu, mütləq birbaşa təcavüzə təhrik etmək demək deyil, terror hücrələrindən istifadə edərək, xüsusilə Rusiyanın Başqırdıstan və Tatarıstan kimi türkdilli bölgələrində təxribat və işğallar həyata keçirməkdir”, - deyə ekspert iddia edib.

Yada salağ ki, TDT-nin oktyabr ayında Qəbələdə keçirilən sammitindən sonra Kremlə yaxın Telegram kanalları Azərbaycanı və Türkiyəni “Turan ordusu” ideyasını reallaşdırmaqda ittiham ediblər. Azərbaycan və Türkiyənin güclənən müdafiə ittiəfi Cənubi Qafqazda hərbi güc mərkəzinin istiqamətini yenidən müəyyənləşdirir və türk dövlətləri arasında daha geniş təhlükəsizlik əməkdaşlığı perspektivini gündəmə gətirir. Bu proses həm regional sabitlik, həm də yeni güc nisbətləri baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir.

Rusiyanın KTMT-dəki türkdilli dövlətlərə bu istiqamətdə hansı təzyiqləri gözlənilir? “Türk NATO”suna qarşı planlarda əsas hədəf kimi Azərbaycan və Türkiyənin seçildiyini söyləmək mümkündürmü? Şimal Alyansı, yaxud Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının təsir arealını məhdudlaşdırma biləcək türklərin hərbi ittiəfi yaranma bilərmi? Ümumiyyətlə, bu sualın cavabı 44 günlük savaştan sonra bir qədər də aktuallaşdı.

“Türk NATO”suna qarşı plan

Rusiya mediası yazır ki, Moskva “Turan ordusu” yaratmaq istəyən Türkiyə və Azərbaycana qarşı fəaliyyətini gücləndirmək niyyətindədir

Bəzi ekspertlərin fikrincə, “Turan ordusu”nun yaranması KTMT-də yalnız 3 üzv - Rusiya, Ermənistan və Belarusu saxlaya bilər. Türkdilli dövlətlərlə yanaşı, yaradılacaq ittiəfa Gürcüstan, Pakistan və Macarıstanın daxilolma ehtimalı da real görünür. Hətta Rusiya ilə problemlərini nəzərə alsaq, Ukrayna da qoşula bilər. Bu projenin gerçəkləşməsi üçün Türkiyənin xüsusi aktivliyinə ehtiyac var.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli KTMT üzvü olan türkdilli respublikaların yeni hərbi blokda iştirakını istisna etmir. Onun sözlərinə görə, bu proses Qərbdə də dəstəklənir. “Rusiyanın Mərkəzi Asiyada təsirləri əvvəlki qədər olmasa da, tamamilə zəiflədiyi ni söyləmək absurd səslənərdi. Son aylarda MDB ölkələrinin müxtəlif qurumlarının rəhbərləri toplaşaraq xarici təhdidləri müzakirə ediblər. Yeni Rusiya regionda nəzarəti əldən vermək istəmir. Amma Çin Qazaxıstan, Özbəkistan kimi türk dövlətlərinə ciddi şəkildə təsir edib. Böyük Britaniya, Fransa da Orta Asiyada rolunu gücləndirir. Bu da Rusiyanın imkanlarını məhdud-

laşdırır. Qərb “Turan birliyi” üçün istəklidir. Çünki Türk dünyasının inkişafı slavyan dünyasının enişinə səbəb olur. Lakin məsələnin hərbi aspekti...

Hərbi təhlilçi “Türk NATO-su” üçün Ankara və Bakı siyasətində dəyişiklik etməlidir: “Çünki biri NATO üzvüdür, biri Qoşulmama Hərəkatının. Türkiyənin eyni anda iki müdafiə blokunda təmsil olunacağını gözləmirəm. Bəlkə də gələcəkdə mümkündür. Azərbaycan isə hərbi bloklara qoşulmamaq siyasətindən o halda imtina etməlidir. Bu da bizi müəyyən təhlükələrlə üzləşdirə bilər. Amma TDT üzvü olan ölkələrin birgə hərbi təlimlər keçirməsi mümkündür. Bunun da Qəbələdə anonsu verilib. Yeni müdafiə bloku yaratmaq ayrı, birgə təlimlər ayrı. Azərbaycan onsuz da müxtəlif ölkələrlə birgə hərbi təlimlərdə iştirak edir. Məsələn, bugünlərdə Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan xüsusi təyinatlılarının təlimi keçirildi. Daha əvvəl Qazaxıstan, Özbəkistan, Tacikistan, Pakistan və Qətərin də olduğu təlimlərdə iştirak etmişik. İranla da təlimlərimiz olub. Bu mə-

nada TDT ölkələrinin orduları təcrübə üçün birgə təlimlər keçirə bilər. Bu məsələdə bir vacib nüans da var - Azərbaycan və Türkiyə Şuşa bəyannaməsi imzalayıb. O zaman hərbi blok yaradılması gerçəkləşməyə də bilər”.

Ekspertin fikrincə, bu mövzuda Rusiyadan olan reaksiyalar narahatlıqdan qaynaqlanır: “Bu ritorika təəccüblü deyil. Rusiya belə bir güc mərkəzinə növbəti rəqib, alternativ görür. Üstəlik, onun yaşamasına görə gələcəkdə belə bir hərbi blokun yaranmasında onun “arxa bağçası”ndan istifadə ediləcək, yeni gücü azalacaq. Bu da qısqancılıq doğurur. Onu da deməliyəm ki, Rusiyanın dominantlıq etdiyi Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Tacikistan yer alır. Ermənistan KTMT-dən çıxmış kimi görünür. Qazaxıstan və Qırğızıstan türk dövlətləridir. Bu dövlətlər KTMT-nin rəsmi üzvü olsa da, “Turan ordusu”na meyildir. Həm də Ukrayna müharibəsi KTMT-nin mövqelərini zəiflədib”.

Onun fikrincə, bu situasiyadan istifadə edən Qərb KTMT-ni dağıtmağa, “Turan ordusu”nun güclənməsinə çalışır: “Türk Dövlətləri Təşkilatı daxilində “Turan ordusu”nu inkişaf etdirməklə NATO üzvü Türkiyənin vasitəsilə Qərb Çinin sərhədlərinə yaxınlaşır. Yeni strateji hədəflər var və bu məsələyə xüsusi təsir göstərir. Bu baxımdan, prosesin tətiklənməsini istisna etmərəm. Rusiya isə KTMT və MDB sammitlərini intensivləşdirməklə müqavimət göstərir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Ötən həftəsonu Rusiyanın İsraildəki səfiri Anatoli Viktorov Azərbaycanın İsraildəki səfiri Muxtar Məmmədovla görüş keçirib. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu tip görüş xəbərləri adətən xüsusi diqqət çəkmir, amma səfirlərin təması şimal ölkəsinin XİN-nin rəsmi bülletenində yayması Rusiya diplomatik praktikasında nadir haldır.

Rəsmi açıqlamaya görə, söhbətdə Fələstin-İsrail münaqişəsi zonasında baş verən hadisələr və Suriyadakı hadisələrin dinamikası diqqət mərkəzində olmaqla, əsas beynəlxalq və regional problemlər müzakirə edilib. Tərəflər məsləhətləşmələri davam etdirmək barədə razılığa gəliblər. Azərbaycan XİN isə səfirlərin görüşü haqda xəbərlərə şərh verməyib.

Bununla bağlı Haqqın.az saytı şərhində ehtimal edir ki, bu görüş təşəbbüsü Rusiyadan gəlib. Çünki Azərbaycanın Yaxın Şərq diplomatiyasında aldığı rol artır. Bakının ABŞ Prezidenti Donald Trampın Qəzza zolağı ilə bağlı sülh təşəbbüsünə qoşulması da bunun təsdiqidir. Bellidir ki, Qəzzada keçid dövrü üçün çoxmillətli təhlükəsizlik missiyasının formalaşdırılmasına töhfə vermək təklif olunan ölkələr sırasında Azərbaycan da nəzərdən keçirilib.

Məlumdur ki, noyabrın 18-də BMT Təhlükəsizlik Şurası Trampın Qəzza üzrə 20 maddəlik sülh planını dəstəkləyən qətnamə qəbul edib. Qətnamə Qəzza zolağında müharibənin dayandırılmasını, keçid idarəetmə orqanının yaradılmasını və beynəlxalq sabitləşdirmə qüvvəsinin bölgəyə yerləşdirilməsini nəzərdə tutur. Lakin səsvermədən sonra məlum oldu ki, Azərbaycan digər potensial iştirakçılar kimi, HƏMAS rəhbərliyinin tərk-silahdan imtina etməsinin silahlı münaqişəni qaçılmaz etdiyini əsas gətirərək, öz hərbi kontingentini göndərməkdən imtina edib. Bu fonda təbii ki, Rusiyanın mövqeyi ilə bağlı sual yaranır. Moskva Amerika planını rəsmi şəkildə dəstəklədiyini bildirsə də, realıqda Kremlin mövqeyi bunun əksidir.

Təsədüfi deyil ki, Rusiya XİN-in sözcüsü Mariya Zaxarova Trampın planını tənqid edərək, bu təşəbbüsün işğal olunmuş Fələstin ərazisində “nəzərsiz eksperimentlər”ə çevrilə biləcəyindən narahat olduğunu bildirib. Yeni Moskva ilə Vaşinqton arasında dərin konseptual fikir ayrılığı qalmaqdadır. Haqqın.az-a görə, bu fonda Azərbaycanın mövqeyinə maraq xüsusilə nəzərə cəpdir. Rəsmi Bakı İsrail dövlətinin strateji tərəfdaşı olaraq qalmaqla yanaşı, beynəlxalq hüquq prinsiplərinə sadıqdır: o, fələstinlilərin öz müqəddəratını təyinetmə hüququnu dəstəkləyir və Mahmud Abbas administrasiyasını Fələstin xalqının qanuni nümayəndəsi kimi tanıyır. Qəzzada atəşkəs rejimini dəstəkləməklə Azərbaycan İsrailə mütəfiqliyi və beynəlxalq nizamın normalarına sadıqlığı arasında diplomatik tarazlığı qoruyub.

Bu, Rusiyanın formalaşmaqda olan Yaxın Şərq məmarlığında Azərbaycanın yeni rolunu nəzərə almağı vacib edir. Azərbaycan dəyişən regional mənzərədə lazım olan resurslara və manevr qabiliyyətinə malik yeni, müstəqil oyunçu kimi meydana çıxır. Bu birləşmiş amillər səfirlər Viktorovla Məmmədovun görüşünü məntiqli edir. Yaxın Şərqin arxitektu-

rasının sürətli transformasiyasını, ittifaqların dəyişdirilməsini və təsirin yenidən onulmuşdurulmasını nəzərə alaraq, Moskva obyektiv olaraq Azərbaycanla məsləhətləşmələrdə maraqlıdır.

“Suriyada Əsəd rejiminin süqutundan sonra Azərbaycan bu ərəb ölkəsi ilə əlaqələri bərpa etdi. Belə demək mümkünse, Rusiyanın çıxdığı yərə Azərbaycanla Türkiyə daxil oldu. Ardınca Azərbaycan Suriya-İsrail danışıqlarına ev sahibliyi etdi. Beləliklə, rəsmi Bakı Yaxın Şərqin siyasətində Ankara ilə birlikdə iştirak etməyə başlayıb. Moskva isə indi yeni realığı qəbul etmək məcburiyyətindədir”. Bu fikirləri “Yeni Müsavat”-a **professor Qabil Hüseynli** deyib. Onun qənaətinə görə, səfirlər səviyyəsində görüş Rusiyanın Yaxın Şərqdə Azərbaycanın rolunu razılaşmasıdır: “Nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycanın həm İsrail, həm Suriya ilə yaxşı əlaqələri var. Rusiya

Qüdsdəki Bakı-Moskva danışıqlarının pərdəarxası

Rusiyanın İsraildəki səfiri Anatoli Viktorovun Azərbaycanın İsraildəki səfiri Muxtar Məmmədovla mübhəm görüşü; Kremlin Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasətini diqqətlə izləyir və ölkəmizin rolu ilə hesablaşır

Roma Papası “iki dövlət prinsipi” dedi

Roma Papası Lev XIV Yaxın Şərqə səfəri zamanı həm İsrail-Fələstin münaqişəsinin həlli, həm də regiondakı xristian icmalarının gələcəyi ilə bağlı mühüm bəyanatlar verib. Bu barədə “Mk.ru” nəşri məlumat yayıb. (mənbə: Moderator.az)

Məlumatda deyilir ki, Roma Papası Livan və Türkiyədə keçirdiyi görüşlərdə vurğulayıb ki, Yaxın Şərqdə uzunmüddətli sabitlik yalnız iki dövlət - İsrail və Fələstin dövlətlərinin yanaşı mövcudluğu əsasında mümkündür. Papanın sözlərinə görə, “bütün tərəflər üçün ədalətli həll yolu iki dövlət prinsipiə söykənməlidir”.

Papa Lev İstanbuldan Beyruta uçuşu zamanı jurnalistlərə bildirib ki, İsrail indi bu formulu qəbul etməsə də, başqa alternativ yoxdur: “Bu münaqişə həmişə davam edə bilməz. İki dövlət prinsipi yeganə çıxış yoludur”.

O, həmçinin qeyd edib ki, Vatikan İsrailə dostluq münasibətlərini qoruyur, lakin humanitar hüququn pozulduğu hallara susmayacaq. ABŞ mətbuatının yazdığına görə, Vatikan daha evvel də Qəzza müharibəsində mülki əhəlinin qətlə yetirilməsini sərt ifadələrlə tənqid edib.

Papa bəyan edib ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu məsələdə vasitəçi ola bilər, çünki onun həm İsrailə, həm Fələstinlə, həm də Ukrayna və Rusiya liderləri ilə dialoqu mövcuddur. O, üçüncü dövlətin neytral vasitəçi kimi iştirakı olmadan siyasi irəliləyişin çətin olduğunu bildirib.

Beyruta çatdıqdan sonra Roma Papasının səsləndirdiyi əsas çağırış Livandakı xristianlara ünvanlanıb. O, ölkəni tərk edənlərin artmasının kilsə üçün təhlükəyə çevrildiyini deyib: “Bəzən qaçmaq daha asan görünür. Amma əsl cəsarət doğma torpaqda qalmaq və çətinliklərə baxmayaraq, həm ümid, həm sülh yaratmaqdır”. Livan prezidenti Cozef Aun Papanı qarşılayarkən belə deyib: “Biz nə yox olacağıq, nə də təslim olacağıq. Biz burada qalacağıq və yaşamağa layiq bir gələcək quracağıq”.

Papanın səfəri Livanda müxtəlif reaksiyalar doğurub. Şiə “Hizbullah” hərəkatı onu İsrailin əməliyyatlarını pisləməyə çağırıb və yüzlərlə tərəfdar səfər marşrutu boyunca bayraqlarla yollara çıxıb. Bunun əksinə olaraq, Livanın ən böyük xristian siyasi güclərindən biri olan “Livan Qüvvələri” təşkilatı “Hizbullah”ı ölkəni region müharibələrinə sürükləməkdə günahlandırıb. Bu, Papanın səfərinin yalnız dini deyil, həm də güclü siyasi məzmun daşıdığını göstərir.

■ “Yeni Müsavat”

isə Əsədin devrilməsi ilə Yaxın Şərqdə ciddi strateji itki ilə üzləşib. Ona görə indi onu bərpa etmək üçün müxtəlif səviyyədə təmaslar qurur. Digər yandan, təkcə Yaxın Şərq mövzusu deyil, Azərbaycan-Rusiya münasibətləri də iki diplomatın müzakirə masasında olub. Belə görüşlərin münasibətlərin normallaşmasına nə dərəcədə təsirinin olduğunu söyləməkdə çətinlik çəkirəm, amma hər bir rəndə görüşlərin olması vacibdir”.

Q.Hüseynli hesab edir ki, Azərbaycan Yaxın Şərqdə Rusiyadansa Türkiyənin təsirinin güclü olmasında maraqlıdır: “Rusiyanın himayə etdiyi Əsəd rejimi erməniləri dəstəkləyirdi və Azərbaycan Suriya ilə həm bu, həm təhlükəsizlik səbəbindən əlaqəni kəsmişdi. Qardaş Türkiyənin dəstəklədiyi hazırkı keçid hökuməti isə bizimlə əməkdaşlıq edir, Azərbaycan Suriyaya qaz nəqlinə başlayır. Biz maraqlı-

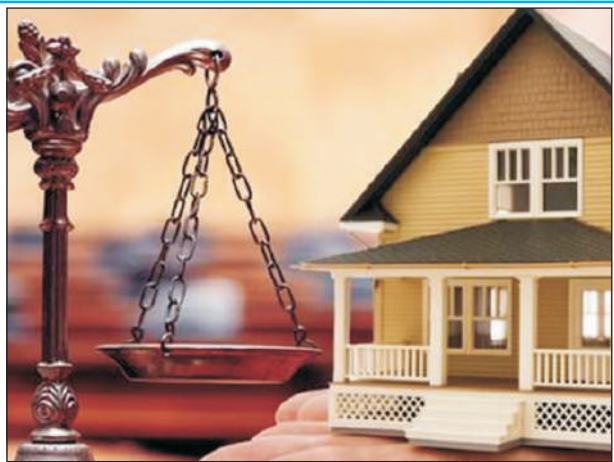
yıq ki, İsrailə Türkiyənin gərginliyi də aradan qalxсын. Bu prosesdə də Bakı vasitəçilik edib. Əgər Ankara ilə Tel-Əviv barışsa, Azərbaycanın Yaxın Şərqdə rolu daha da artar. Bu da Rusiya üçün arzuolunmaz mənzərədir, lakin razılaşmalı olur”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova Türkiyə və Azərbaycanın müxtəlif regional proseslərdə birgə hərəkat etdiyini söyləyir. Onun fikrincə, Moskva ən azı Yaxın Şərq və Cənubi Qafqazda bu mütəfiqliyin nəticələrinə şahiddir: “Bu mütəfiqliyi hər yerdə davam etdirməliyik. Təcrübə göstərir ki, Azərbaycanla Türkiyə uzaqlaşanda bundan istifadə edənlər olur, mütəfiqlik yüksəlişdə olanda isə bədxah güclərin təsir imkanları daralır. Səfirlərin müzakirəsi də təsdiqləyir ki, Rusiya Azərbaycanın Yaxın Şərq siyasəti ilə hesablaşır. Çünki bizimlə birlikdə Türkiyə var”.

Təhlilçiyə görə, Azərbaycan Rusiya ilə əlaqələrin inkişafında maraqlıdır, qarşı tərəf isə Bakının regional proseslərdə iştirakını, üstəlik, Türkiyə ilə koordinasiya addımlarını qəbul edə bilmir: “Son 1 ildə yaşanan gərginlik və bu gün də davam edən həm soyuqluq, həm kövrək münasibətlər məhz Azərbaycanın re-

gional siyasətdə rolunun güclənməsindən irəli gəlir. Rusiya belə bir Azərbaycan görmək istəməzdi. Lakin 44 günlük müharibənin nəticələri və postmünaqişə dövründə baş verənlər, Ukrayna böhranı bölgədə yeni mənzərə formalaşdırır”.

■ **Emil SALAMOĞLU,** “Yeni Müsavat”

Vərəsəlik hüququ və şərtlər

Kimlər mirasdan pay ala bilər?

Ölkəmizdə miras qoyanın vəfatından sonra əmlakın vərəsələrə düzgün və vaxtında köçürülməsi üçün qanunvericilikdə müəyyən müddətlər və qaydalar nəzərdə tutulub.

Bu barədə Moderator.az-a danışan Hüquqi-Sosial Yardım və Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Fariz Əkbərov deyib ki, Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 26 dekabr 2023-cü il tarixli Qərarına əsasən Mülki Məcəllənin 1246-cı maddəsi qüvvədən düşmüş hesab edildiyindən "Miras açıldığı gündən altı ay keçdikdən sonra mirasın qəbuluna yol verilmir" müddəəsi da qüvvədən düşüb: "Belə ki, əvvəlki qaydaya görə, mirasın qəbulu üçün notariat ofisinə yaxınlaşmaqla bağlı konkret müddət - 6 ay nəzərdə tutulmuşdu. Ancaq Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 26 dekabr 2023-cü il tarixli Qərarı qəbul edildikdən sonra hər hansı bir gündə miras qoyanın ölümü nəticəsində yaranan vərəsəlik münasibətləri ilə bağlı artıq müddət tələbi yoxdur. Bu o deməkdir ki, miras qoyan şəxs hər hansı bir gündə vəfat edib-sə, şəxsin vəfat tarixindən sonra istənilən zaman şəhadətnamələr üçün müraciət oluna bilər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 26 dekabr 2023-cü il tarixli Qərarına əsasən vərəsə mirasdan 3 ay ərzində notariat qaydasında imtina etməzsə, mirası qəbul etmiş hesab ediləcək.

Vərəsəlik hüquq münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi (10-cu bölmə), "Notariat haqqında" Qanun və digər hüquq normaları ilə tənzimlənir.

Qanun üzrə vərəsələrin miras almaq hüququnun yaranması aşağıda göstərilən növbədə müəyyən edilir:

- 1-ci növbə: ölən uşaqları, miras qoyanın ölümündən sonra doğulmuş uşaq, arvad (ər), valideynlər (övladlığa götürənlər);
- 2-ci növbə ölən bacıları və qardaşları;
- 3-cü növbə həm ana tərəfdən, həm də ata tərəfdən nənə və baba, nənənin anası və atası, babanın anası və atası;
- 4-cü növbə xalalar və bibilər, dayılar və əmilər;
- 5-ci növbə xala uşaqları və bibi uşaqları, dayı uşaqları və əmi uşaqları, onlar sağ olmadıqda isə onların uşaqları".

Hüquqşünas qeyd edib ki, fiziki şəxs ölməsi halı üçün öz əmlakını və ya onun bir hissəsini həm vərəsələr sırasından, həm də kənar adamlar sırasından bir və ya bir neçə şəxsə vəsiyyətnamə tərtib etməklə qoya bilər: "Vəsiyyətnaməni şəxsən vəsiyyət edən tərtib etməlidir. Vəsiyyətnamənin nümayəndə vasitəsilə tərtibinə yol verilmir. Vəsiyyət edən vəsiyyətnamə ilə təyin edilmiş vərəsələrin miras paylarını müəyyənləşdirə bilər və ya hansı vərəsəyə hansı əmlakın verildiyini konkret göstərə bilər. Əgər vəsiyyətnamədə bu cür göstəriş yoxdursa, miras vərəsələr arasında bərabər bölüşdürülür".

"Əmək pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması, yenidən hesablanması, bir növdən başqa növə keçirilməsi və ödənilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilib. Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov qərar imzalayıb. Qərara əsasən, əmək pensiyasının yenidən hesablanması işləyən əmək pensiyaçısının fərdi şəxsi hesabının sığorta hissəsində müraciət tarixinə toplanmış pensiya kapitalına əsasən həmin tarixdən, işləməyən əmək pensiyaçısına münasibətdə isə şəxsin işləməyən əmək pensiyaçısı kateqoriyasına keçdiyi gündən, lakin müraciət edilən tarixdən əvvəlki ən çoxu üç il üçün ödənilməklə həyata keçiriləcək.

Pensiyalarla bağlı yeni qərar - kim nə qədər alacaq?

Yeni pensiya qaydası uzun illər işləyən pensiyaçıları "cəzalandırır"; pensiyaçılar üçün geriye hesablama məhdudlaşdırıldı

Qulluq stajına görə əmək pensiyasına əlavələri 50 faiz həcmində ödənilən və ya dayandırılmış şəxslərin işdən azad olunması ilə əlaqədar onların əmək pensiyasının əməkhaqqı (dövlət məvacibi) əsasında yenidən hesablanması arayısa əsasən həyata keçiriləcək. Bəs bu yenilik nələri ehtiva edir? Kimlər fayda, kimlər zərər görəcək?

İqtisadçı Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Hazırda qeyd edilən dəyişiklik iki istiqaməti əhatə edir. Bunlardan birincisi, işləyən əmək pensiyaçıları üçün pensiyanın yenidən hesablanması qaydasının dəyişdirilməsidir. İkincisi isə qulluq stajına görə pensiya alan şəxslərlə bağlı dəyişikliklərdir. Birinci dəyişiklik ondan ibarətdir ki, işləyən pensiyaçıların əvvəlki dövrdə, yəni bu dəyişiklikdən əvvəl, hər il pensiya kapitalını avtomatik artırılırdı və yaxud onlar müraciət etdikdə geriye doğru müəyyən dövr üzrə hesablanması aparılırdı. Çünki pensiya kapitalı yığılır və həmin yığılmış vəsait sistemdə nəzərə alınaraq yeni pensiya məbləği formalaşdırılırdı.

İndi isə bu dəyişiklikdən sonra artıq müəyyən limitlər tətbiq olunur. Bu limit birbaşa yalnız müraciət tarixinə, yəni həmin günə qədər toplanmış pensiya kapitalına əsasən müəyyən edilir. Müraciət tarixindən sonra isə qüvvəyə minir. Əsas dəyişiklik ondan ibarətdir ki, geriye dönüş müddəti maksimum 3 il ola bilər. Məsələn, son 3 ildə işləyən bir şəxsin hesabında ciddi pensiya kapitalı yığılıbsa və o müraciət edir,

nəzərə alınmayacaq. Bu, onların şansının əlindən qaçması anlamına gəlir".

İqtisadçı əlavə edib ki, digər dəyişiklik qulluq stajına görə pensiyaya əlavə alan şəxslərlə bağlıdır: "Burada qeyd olunur ki, qulluq stajına görə əlavə pensiya alan şəxslər, xüsusilə də

Amma təbii ki, bu dəyişikliyin mənfi təsir göstərə biləcəyi qrup da var. Onlar qulluq stajına görə 50% əlavə alsalar da, maaşı aşağı olan şəxslərdir. Bu halda onların artım gözləntiləri faktiki olaraq özünü doğrultmaya bilər, çünki baza maaş aşağı olduğu üçün yenidən hesablan-

ma zamanı onların pensiyasında artım olmayacaq. Qısaca yekunlaşdırsaq, bu dəyişikliklərin həm müsbət, həm də mənfi tərəfləri var. Müsbət təsir göstərən əsas iki kateqoriya var, son 3 ildə aktiv işləyən və yüksək maaş alan pensiyaçılar. Yeni həm işləyib pensiya kapitalı toplayan, həm də yüksək əməkhaqqı-

həmin son 3 ildə pensiya kapitalına toplanmış vəsait pensiyasının hesablanması nəzərə alınır. Yeni, müvafiq prosedurlar və hesablama mexanizmləri əsasında onun pensiyasının məbləğini artırır. Bu dəyişiklik daha çox qeyri-dövlət sektorunda yüksək maaş alan və sığorta haqları yüksək olan şəxslər üçün daha böyük müsbət təsir yaradır. Hansı təbəqə üçün bu dəyişiklik mənfi hesab edilə bilər? Bu, əsasən o şəxslərə aiddir ki, pensiyaya çıxdıqdan sonra 3 ildən artıq bir müddətdə işləyirlər, lakin indiyə qədər heç vaxt müraciət etməyiblər ki, həmin dövrdə aldıkları əməkhaqqına uyğun toplanmış vəsait pensiya kapitalına əlavə olunsun və pensiya yenidən hesablasın. Çünki yeni qaydada geriye doğru hesablama prosesi maksimum 3 il nəzərdə tutur. İnsan düşünürdüsə ki, 10 il işləyim, sonra müraciət edərdəm, yaxud 5 il işləyim, sonra müraciət edərdəm, artıq bu kateqoriyadan olan insanlar üçün həmin "artıq yığılan müddət"

dövlət qulluğuna yaxın vəzifələrdə çalışan və qulluq stajına görə 50% əlavə alanlar yeni qaydaya əsasən işdən azad olduqdan sonra pensiyalarının hesablanması həmin işdən çıxma anındakı faktiki əmək haqqına əsasən hesablanacaq.

Sadə dildə desək, belə şəxslər pensiyaya çıxır, qulluq stajına görə əlavə alır, işdən azad olunurlar və bundan sonra onların pensiyası məhz işdən çıxarkən aldıkları son real əmək haqqına əsasən yenidən hesablanır. Bunun üçün rəsmi arayış təqdim olunur və hesablama daha şəffaf və aydın şəkildə aparılır.

Bu dəyişiklik bilavasitə qulluq stajı olan və yüksək maaş alan şəxslər üçün müsbətdir. Çünki onların real, daha yüksək son əməkhaqqı əsas götürüldüyü üçün daha yüksək pensiya almaq imkanı yaranır. Məsələn, illər əvvəl maaşı aşağı ola bilərdi, amma bu gün real maaşı yüksəkdirsə, həmin şəxsin pensiyası da buna uyğun artırılacaq.

na malik olan şəxslər bu dəyişiklikdən ən çox faydalanan qrupdur. İkincisi isə qulluq stajına görə 50% əlavəsi olan və işdən çıxarkən yüksək məvacib alan şəxslər. Onların pensiyası məhz son real maaşa əsasən yenidən hesablandıq üçün daha yüksək pensiya almaq imkanı yaranır. Qazanmayan iki kateqoriya isə uzun illərdir pensiyaya çıxıb işləyən, amma indiyə qədər müraciət etməyən şəxslərdir. Onlar indi müraciət etsə belə, geriye yalnız 3 il hesablanacaq və əvvəlki illərin topladığı vəsait nəzərə alınmayacaq. Növbəti kateqoriya qulluq stajına görə 50% əlavəsi olsa da, maaşı aşağı olan şəxslər. Onların son əməkhaqqı aşağı olduğuna görə yenidən hesablanma pensiyalarında ciddi artım yaratmayacaq. Beləliklə, dəyişikliklər daha çox yüksək maaş alan və son illərdə aktiv işləyən pensiyaçılar üçün müsbətdir. Digər qruplar üçün isə praktiki təsiri aşağı ola bilər".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Dekabrın 2-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası spiker Sahib Qafarovanın sədrliyi ilə keçirilib. Deputat Bəhruz Məhərrəmov son həbslərə diqqət cəkib. Qeyd edib ki, son günlər AXCP funksionerləri barəsində başlanmış cinayət təqibi ilə əlaqədar müşahidə olunan ajiotaj boğaza qədər çirkəbə batmış ünsürlərin narahatlığından başqa bir şey deyil: “Çünki aidiyyəti cinayət təqibi kimisə cəzalandırmağa yox, yalnız qanunla cinayət hesab olunan əməli törədənlərin ifşası və məsuliyyətə cəlb etməsini nəzərdə tutur. Görünür, AXCP funksionerlərini qorxudan da elə budur. Onlar bilir ki, bu araşdırma xəyanətlərinin ifşasında ehtiva olunan siyasi sonda”.
Deputat Sahib Aliyev əminliklə bildirib ki, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti “Xəyanət İttifaqı” adlandırılacaq bu yığnaqda yer alanların hamısını bir-bir üzə çıxaracaq və onlar qanun qarşısında cavab verəcəklər: “İndi burada üzümü xalqımıza tutub soruşmaq istədim: bu “Xəyanət İttifaqı”, oradakı adları bəllilərin bir vaxtlar örtülü və açıq şəkildə dəstəklədikləri başqa bir yığnaqdakılar, yəni “Milyarderlər İttifaqı”ndakılar 44 günlük savaşı qoyuram qırağa, əgər istəsə idilər belə, İlham Heydər oğlu Əliyevin savaştan sonrasına atdığı addımlardan bircəciyinə cəsarət edəçəkdim?”

İclasda “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. **İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov** bildirib ki, qanun layihəsi həm komitələrdə, həm də Milli Məclisin Plenar iclasında 1-ci oxunuşda geniş və konstruktiv müzakirə edilib: “Səslənən fikirlər sahəvi, regional və ictimai xarakterli olmaqla, dövlət büdcəsi üçün təbii ki, əlavə maliyyə öhdəlikləri yaradır. Bununla belə, hesab edirik ki, bu fikir və mülahizələr ümumilikdə parlamentin büdcə zərfinə dəstəyini ifadə etməklə yanaşı, həm də ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafına, dövlət siyasətinin müxtəlif istiqamətlər üzrə təkmilləşdirilməsinə, o cümlədən regionlarda mövcud problemlərin həllinə xidmət edir”.

Daha sonra 2026-cı ilin dövlət büdcəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. **Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov** qanun layihəsini müdafiə etdiyini bildirib. Komitə sədri deyib ki, bəzi rayonlar, Xocavənd rayonu istisna olmaqla, dövlət dotasiyası almadan öz gəlirlərini toplamaqdadır: “Həmin rayonlarda toplanan gəlirlərin 50%-i rayonda qalır. Mən hesab edirəm ki, bu göstəri-

Deputatlar büdcəni ikinci oxunuşda təsdiqlədi

Maliyyə naziri çıxışında nələr dedi?

cini 70%-ə qaldırmaq olar. Çünki vətəndaşlar müraciətlərini əsasən rayon icra hakimiyyətlərinə edirlər və köməklik də onlardan gözləyirlər. Ona görə də, yerli özünüidarəetmə sistemləri və yerli icra hakimiyyətlərinə bu əlavələr olunsun. Üçüncü məsələ siyasi partiyalarla bağlıdır. Bildiyiniz kimi, bu gün ölkədə dövlət maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərən partiyalar var. AXCP və Müsavat kimi vətənə xəyanət edən partiyalar istisna olmaqla, digər partiyalar dövlətlə birgə, vahid mövqedə çalışırlar. Bu baxımdan imkan varsa, siyasi partiyalara ayrılan büdcənin də artırılması məqsəduyğun olar”.

Deputat Qüdrət Həsənzadə beynəlxalq tədbirlərə ayrılacaq vəsaitin həcmi ilə bağlı danışıb: “Azərbaycanda gələn il beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsinə 239 milyon manat vəsait ayrılıb. Bu, elmə ayrılan vəsaitdən 10 milyon manat artıqdır. Çox təəssüf ki, bu beynəlxalq tədbirlərin bir çoxunun effektivliyi çox aşağıdır və bir çox hallarda bu yalnız ölkəmizdə hotellərin həm də dəstəklənməsi məqsədi daşıyır. Hesab edirik ki, hökumət ciddi şəkildə düşünməlidir və onu bu məqam narahat etməlidir ki, məsələn, niyə bu il keçən ilə müqayisədə turistlərin sayında 1,7 faiz azalma baş verib? Məsələn, Avropadan gələn turistlərin sayı 21,7 fa-

iz azalıb, Mərkəzi Asiya respublikalarından gələn turistlərin sayında 10 faiz azalma var. Amma qonşu Gürcüstanı götürsək, Gürcüstanda analoji dövrdə, yəni yanvar-sentyabr aylarında turistlərin sayında 6,6 faiz artım olub. Əgər Azərbaycana 2 milyon 171 min turist gəlib, bizdən çox kiçik Gürcüstanda 4 milyon 307 min turist gəlib, Azərbaycanla müqayisədə 2 dəfədən də artıq”. Q.Həsənzadə deyib ki, bunun səbəbləri araşdırılmalıdır. Deputat ardınca iclasda iştirak edən hökumətə müraciət edib: “Hökuməti bir daha çağırıram ki, sərhədlərin açılması məsələsinə bir daha baxılsın. Siyavuş müəllim (Novruzov-red.) qeyd etdi, ölkənin daxilində ictimai təhlükəsizlik, dövlət təhlükəsizliyi yüksək səviyyədə qorunur, təmin olunur, müvafiq dövlət orqanları öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirirlər. Ona görə heç bir təhlükəsizlik təhdidi yoxdur və ola da bilməz. Ona görə də biz sərhədləri açmalıyıq ki, ən azı Gürcüstandan olan azərbaycanlılar, İranda yaşayan azərbaycanlılar öz vətənlərinə gələ bilsinlər”.

Müzakirələrdən sonra 2026-cı ilin dövlət büdcəsi ikinci oxunuşda təsdiqlənib. Layihəyə əsasən, Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 609 000,0 min manat, xərcləri 41 703 600,0 min manat (o cümlə-

muzda işləyən əhəlinin böyük əksəriyyətini əhatə edən 2500 manata qədər gəliri olan şəxslərin ödəyəcəyi gəlir vergisi cəmi 3 faizdir”.

Maliyyə naziri qeyri-neft sektorundan da bəhs edib. Deyib ki, qeyri-neft gəlirlərinin payı cari illə müqayisədə 5 faiz bənd artaraq 63 faizə çatacaq: “Demək olar ki, biz növbəti illərdə artıq icmal büdcəmizin 3-də 2-sini hissəsini qeyri-neft sektorunun hesabına təmin edəcəyik. Bu tendensiya davam edəcək ki, 2029-cu ilə qədər bizim proqnozumuz bu rəqəmin 69-70 faizə çatması nəzərdə tutulur”. S.Babayev deyib ki, bu istiqamətdə görüləcək işlər ilk növbədə ölkəmizin neft asılığının daha da aşağı salınmasına imkan verəcək və qeyri-neft sektorunun inkişafının daha da sürətlənməsinə şərait yaradacaq: “Eyni zamanda dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərində vergi gəlirlərinin xüsusi çəkisi artacaq. İcmal büdcəmizdə bu göstərici 63 faiz, dövlət büdcəsində isə 57,4 faiz olacaq və ümumilikdə qeyri-neft gəlirlərində vergi gəlirlərinin payı 79 faiz olacaq. Bu iki göstəricinin hər ikisi son 20 ildə ən yüksək göstəricilərdir”.

S.Babayev icbari tibbi sığorta ilə bağlı narahatlıqlara toxunaraq bildirib ki, icbari sığorta haqqını muzdlu işləyənlər və bir sıra fərdi sahibkarlar istisna olmaqla, digər bütün şəxslər ödəyirlər: “Biz bu maddənin tətbiqini müəyyən dövr ərzində bir il bir il təxirə salırdıq. İndi isə dövlət tərəfindən icbari sığorta haqqı qarşılanan şəxslərin sayını yeni dəyişikliklərlə 9 dəfə artırırıq. Bu dövlətin atdığı böyük və mütərəqqi bir addımdır. Biz göstəririk ki, bəlli bir kateqoriyaya aid olan bütün insanlar, yeni uşaqlar, pensiyaçılar, əlilliyi olan şəxslər, əmək qabiliyyəti olmayan şəxslər, işsizlər dövlət tərəfindən sığorta olunacaqlar. Nədənə bu məsələ tam əks formada

təqdim olunur ki, guya işsizlər sığortalanmayacaqlar. Halbuki ilk dəfə olaraq qanunvericilikdə birbaşa qeyd olunur ki, işsizlər də dövlət tərəfindən sığorta olunacaqlar”. **S.Babayev qeyd edib ki, 2026-cı ilin dövlət büdcəsində bu məqsəd üçün 900 milyon manat vəsait ayrılıb:** “Bu da təqribən 7,5 milyona qədər insanın sığorta haqqını əhatə edir. Əlavə olaraq, təxminən 2 milyon insan muzlu əmək müqavilələri ilə çalışır. Onların sığortası əmək müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq işçi və işəgötürən tərəfindən ödənilir. Fərdi sahibkarların da sığorta haqları onlar tərəfindən qarşılanır”. Beləliklə, əhəlinin minimum 95%-i sığorta sistemi ilə tam şəkildə əhatə olunacaq. Kimlər əhatədən kənarda qalır? Yalnız işləyən, gəliri olan, lakin bu gəlirini gizlədən və qeyri-formal məşğul olan şəxslər. Qeyri-formal məşğulluq isə elə özü qanunvericiliklə qadağan olunmuş fəaliyyət sayılır. Biz isə deyirik ki, yalnız qanunsuz şəkildə fəaliyyət göstərən şəxslər sığorta haqlarını özləri ödəyəcəklər. Bu da təqdim olunmuş layihədə öz əksini tapıb - xüsusi qaydalar olacaq və həmin meyarlar elektron qaydada müəyyən olunacaq. Fərdiləşdirilmiş məlumatlar əsasında, təqdim olunan şəxsiyyət vəsiqəsi və fərdi identifikasiya nömrəsi ilə müəyyən ediləcək ki, həmin şəxslər hansı kateqoriyaya aiddirlər. Həmin kateqoriyalara düşməyən şəxslərin isə gəlir mənbəyi araşdırılacaq və onların sığortadan kənar qalmasına imkan verilməyəcək. Onlar üçün də şərait yaradılacaq ki, birdəfəlik sığorta haqqı ödəməklə istənilən məbləğdə olan tibbi xidmətdən yararlana bilsinlər. Yəni əksinə, təqdim olunmuş bu yenilik əhəlinin sosial sığorta ilə əhatə olunması istiqamətində növbəti gəzəşli və müsbət bir addımdır”.

Daha sonra “İşsizlikdən sığorta fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında” qanun layihəsi, “Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında” qanun layihəsi və digər sənədlər qəbul edilib.

Həmçinin əmək və əhəlinin sosial müdafiə naziri Anar Əliyev deputatların qaldırdığı məsələlərlə bağlı danışdı, hökumətin sosial-iqtisadi siyasətindən bəhs edib.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya miqrantları "Əminə" proqramı ilə izləyir

Tətbiqi istifadə etmək məcburidir, əks təqdirdə, deportasiya oluna bilər

Moskva və Moskva vilayətində işləyən xarici vətəndaşlar üçün "Amina" ("Əminə") adlı mobil tətbiq istifadəyə verilib. Bakı.xeber.com yazır ki, ad seçimi baxımından "Amina" dini mənaya görə seçilməyib. Rəsmi açıqlamalara görə, bu ad, sadəcə, qısa, tanış və asan tələffüz olunan bir ad kimi seçilib. "Amin" sözünün İslamda mənası "etibarlı, doğru" olsa da, tətbiqin funksiyası ilə dini mənası arasında heç bir əlaqə yoxdur. Adın tanış səslənməsi miqrantlar tərəfindən tətbiqin daha rahat qəbul olunmasına xidmət edir.

"Amina"-nın məcburi quraşdırılması Moskvaya və Moskva vilayətinə işləmək üçün gələn Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Moldova, Tacikistan, Özbəkistan və Ukrayna vətəndaşlarına şamil edilir. Məqsəd miqrantların yaşayış və iş məlumatlarını, həmçinin gömrük və məskunlaşma qeydiyyatını elektron şəkildə idarə etməkdir.

Tətbiqi istifadə etmək miqrantlar üçün məcburidir. Onlar mobil telefonlarına tətbiqi quraşdırmalı, geolokasiya funksiyasını aktiv saxlamalı və push-bildirişləri qəbul etməlidirlər. Bu tələblərə əməl olunmazsa, şəxslər "kontrol altında olan şəxslər" siyahısına daxil edilə və qeydiyyatdan çıxarılaq, hətta deportasiya riski ilə üzləşə bilərlər.

"Amina" tətbiqi elektron idarəetmə baxımından Rusiya dövlətinin miqrantlarla bağlı işini daha şəffaf və səmərəli etməyə xidmət göstərir. Bu cür rəqəmsal sistemlər, elə Azərbaycanda da görməyə alışdığımız ASAN xidmət və ya DOST mərkəzləri kimi, vətəndaşların həyatını asanlaşdırmaq və məlumatların mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə olunmasını təmin etmək məqsədi daşıyır. Fərq ondadır ki, "Amina" daha çox migrasiya nəzarəti və qanunvericilik çərçivəsində tətbiq olunur, ASAN və DOST isə vətəndaşlara xidmət göstərən mərkəzlərdir.

Tətbiqin miqrantlara təsiri müxtəlif sahələrdə özünü göstərir. Bir tərəfdən o, sənədləşmə və qeydiyyat prosesini sadələşdirir. Miqrantlar artıq uzun növbələrdə vaxt itirmir, bütün məlumatları elektron qaydada göndərə bilir. Bu, həm miqrant, həm də dövlət üçün vaxt və resurs qənaəti yaradır. Eyni zamanda tətbiqin geolokasiya funksiyası vasitəsilə miqrantların həqiqi ünvanı və mövcud olduğu yer izlənilir. Bu, dövlət orqanlarının işini asanlaşdırır, lakin miqrantlarda daimi izlənmə hissi yaradır və şəxsi azadlığın məhdudlaşması kimi psixoloji narahatlıqlara səbəb ola bilər.

Tətbiqdən düzgün istifadə edilmədiyi hallarda, məsələn, telefon söndükdə, şarj bitdikdə və ya internet olmadıqda, geolokasiya məlumatları göndərilməyəcək və miqrant "qaydanı pozmuş" kimi qeydə alınacaq. Bu da hüquqi və sosial nəticələrə, o cümlədən cərimələrə və hətta deportasiya riskinə yol açə bilər. Bu baxımdan, tətbiq işəgötürənlər üçün də miqrantların vəziyyətini izləməyə imkan verir ki, bəzi hallarda işçilər üzərində əlavə təzyiq yarana bilər.

Nəticə etibarilə, "Amina" tətbiqi miqrantların qeydiyyat və nəzarət proseslərini rəqəmsallaşdırır, sənədləşməni sadələşdirir və dövlət üçün şəffaflıq yaradır. Müsbət təsirləri arasında sənədlərin rəqəmsal idarəsi və qeydiyyat prosesinin sadələşməsi var. Mənfi tərəflər isə daim izlənmə hissi, texniki problemlərdən qaynaqlanan cəza riski və hüquqi, psixoloji yükün artmasıdır.

Bu tətbiq həm dövlət üçün idarəetməni gücləndirir, həm də miqrantların həyatına birbaşa təsir göstərir.

QİÇS dünyanın bütün ölkələrində var və böyük sürətlə də artmaqda davam edir. Qazanılmış İmmun Çatışmazlığı Sindromu bütün dünyada çox geniş yayılmaqda olan, müasir təbabət elminin və səhiyyənin, o cümlədən də dünya birliyinin ən global problemlərindən hesab edilən bir patologiyadır. Virus mənşəli infeksiyon xəstəlik olan QİÇS immün sistemin tam depressiyasına, infeksiyalara qarşı orqanizmin ümumi müqavimətinin kəskin zəifləməsinə, onkoloji xəstəliklərin inkişafına və s. bu kimi ağır vəziyyətlərə gətirib çıxarır ki, bütün bunlar da ölümlə nəticələnir.

Azərbaycanda "SPİD"-ə

yoluxma - həm az, həm çox...

Xəstəliyin adı əslində HIV - Human Immunodeficiency Virus, yəni İİV - İnsan İmmun-Çatışmazlıq Virusudur. QİÇS isə bu infeksiyanın sonunda, onun ağırlaşması və son nəticəsi kimi meydana çıxan bir əlamətdir. Lakin bu infeksiyanın ilk dəfə öyrənilməsi vaxtdan etibarən onun adına QİÇS deyildiyi üçün bu günə qədər də bu xəstəliyin adlandırılmasında bu termindən istifadə edilir. Xəstəlik 1981-ci ildə kaliforniyalı həkim Maykl Hotlib tərəfindən ABŞ-də homoseksuallar arasında aşkar olunub.

"Azərbaycanda ilk İİV-ə yoluxmuş şəxs 1987-ci ildə aşkarlanıb. Ümumilikdə, 1987-ci ildən 2025-ci ilin üçüncü rübünün sonunadək, 11 min 260 nəfər İİV-lə yaşayan Azərbaycan vətəndaşı Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzində rəsmi qeydiyyatdadır".

Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin direktoru Famil Məmmədov belə deyib. O bildirib ki, bu xəstəliyə yoluxanların 70%-i kişilər, 30%-i isə qadınlardır.

"İİV-ə yoluxmaya yüksək meylli risk qrupları, həmçinin ümumi əhali arasında məqsədyönlü şəkildə icra olunan və həyata keçirilən müxtəlif istiqamətli eksepideмик və profilaktik tədbirlərin nəticəsidir ki, Azərbaycan, Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya regionuna daxil olan ölkələr arasında İİV-in yayılma göstəricisi ən aşağı olan ölkələrdəndir", - deyə o bildirib.

İİV olan şəxslərin tibbi müayinəsinin anonimliyinə və konfidensiallığına təminat verilir, İİV-li insanın tibbi müayinəsinin dövlət tibb müəssisələrində pulsuz həyata keçirilməsi, tibbi müayinənin testdən əvvəl və testdən sonrakı psixososial məsləhətlərlə müşayiət olunması, tibbi müayinənin məlumatlandırılmış razılıq əsasında həyata keçirilməsi və xəstəliklə mübarizə sahəsində epidemioloji nəzarət, monitorinq və qiymətləndirilmə sisteminin təşkili, tibbi prosedurların, eləcə də diaqnostik, müalicəvi və elmi məqsədlərlə istifadə olunan qanın, qan komponentlərinin, digər bioloji mayelərin, orqan və toxumaların təhlükəsizliyinin təmin edilməsini dəstəkləyən qanun yoluxma riski olan tibb işçilərinin və digər mütəxəssislərin təhlükəsiz əmək şəraiti ilə və zəruri qoruyucu vasitələrlə təmin edilməsini də təmin edir.

Adil Qeybullayev: "QİÇS-lə bağlı geniş informasiya yoxdur, ona görə də..."

rimləsi və xəstəliklə mübarizə sahəsində epidemioloji nəzarət, monitorinq və qiymətləndirilmə sisteminin təşkili, tibbi prosedurların, eləcə də diaqnostik, müalicəvi və elmi məqsədlərlə istifadə olunan qanın, qan komponentlərinin, digər bioloji mayelərin, orqan və toxumaların təhlükəsizliyinin təmin edilməsini dəstəkləyən qanun yoluxma riski olan tibb işçilərinin və digər mütəxəssislərin təhlükəsiz əmək şəraiti ilə və zəruri qoruyucu vasitələrlə təmin edilməsini də təmin edir.

Bəs bu gün Azərbaycanda yoluxmanın əsas səbəbi hansıdır: cinsi yolla, narkotik istifadəsi, yoxsa tibbi təmaslar? Kişilərin yoluxma faizinin yüksək olması nəyin nəticəsidir? Media və sosial şəbəkələrdə maarifləndirici işlər yerləşdirilibmi? Hansı boşluqlar var?

Mövzu ilə bağlı tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev: "Məlum olduğu kimi, İİV virusu hansı ki QİÇS xəstəliyini yaradır - ötən əsrin 80-ci illərində "yaşıl meymunlar"dan insana keçdiyi ehtimal edilən, zo-

noz mənşəli bir virusdur. Bu virus zamanla mutasiyaya uğrayaraq bir neçə variant formalaşdırıb və bu variantlar insanlarda müxtəlif klinik gedişli xəstəliklər törədir. İİV-in keçmə yolu insanın bioloji ifrazatları, xüsusilə qan vasitə-

göstərmir. Ona görə də qan köçürülməsi zamanı həm İİV, həm də hepatit kimi xəstəliklərin ötürülmə riski tamamilə istisna deyil. Bu, tibbin qəbul etdiyi elmi bir faktdır.

Digər tərəfdən, Azərbaycanda insanların genişmiqyaslı miqrasiya vəziyyətini də

sile baş verir. Adətən virus doğuş zamanı şaquli yolla, yeni anadan uşağa keçə bilər. Bununla yanaşı, cinsi əlaqə zamanı, habelə sperma və digər bədən mayeləri vasitəsilə yoluxma mümkündür. Digər mühüm məqam tibbi prosedurlarda sterilizasiyanın düzgün aparılmamasıdır. Xüsusilə stomatoloji kabinetlərdə, ginekoloji otaqlarda və ümumiyyətlə, alətlərin tam steril edilmədiyi bütün tibbi müəssisələrdə virusun insana keçmə riski artır. Həmçinin qan köçürülməsi zamanı da təhlükə mövcuddur. Əgər yoluxmuş şəxsin qanı başqa insana köçürülərsə, virus birbaşa ötürülə bilər".

Professor qeyd edib ki, burada ən vacib məqam ondan ibarətdir ki, hətta analizdən keçirilmiş qan belə, müəyyən hallarda risk daşıya bilər: "Çünki İİV-yə yoluxmuş bir şəxs real olaraq yoluxdurucu olsa da, onun qanında anticisimlərin müəyyən olunması üçün təxminən 3 aya ehtiyac var. Bu "pəncərə dövrü" adlanır. Yeni şəxsin qanında virus artıq mövcuddur, lakin laboratoriyada testləri hələ pozitiv nəticə

unutmamalıyıq. Qeyri-rəsmi mənbələrə görə, təxminən 3 milyona yaxın vətəndaşımız müxtəlif ölkələrdə xüsusilə Rusiyada, Belarus və Ukraynada çalışır və yaşayır. Bu ölkələrə gedib-gələn insanlar da həyat tərzinin dəyişməsi, müxtəlif sosial davranış formaları və riskli situasiyalarla qarşılaşma ehtimalı səbəbindən virusu əldə etmək və ölkəyə daşımaq riski yaranır. Bu da real statistik dinamikanın formalaşmasına təsir göstərən amillərdən biridir".

Adil Qeybullayev bütün bu realiaqları nəzərə alaraq, insanları maksimum dərəcədə diqqətli olmağa çağırır: "Maarifləndirmənin artırılması həyatı əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda QİÇS-lə bağlı geniş informasiya axını yoxdur, yalnız statistika şəklində ara-sıra məlumatlar verilir. Halbuki bu mövzuda mütəmadi, dolğun, elmi əsaslı və cəmiyyətə yönəlik maarifləndirici məlumatların təqdim olunmasına böyük ehtiyac var. İnsanlar məlumatlı olmalı və özlərini necə qorumaqlı olduqlarını bilməlidirlər".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Elm və Təhsil Nazirliyinin məktəb kitabxanalarına dair qərarı növbəti dəfə ciddi suallar doğurub. Nazirlik Donna Deyl Karneginin “Yeniyyətə qızlar: dostları necə qazanmalı və insanlara necə təsir etməli” kitabının məktəb kitabxanalarına alınmasını qadağan edib. Bu addım nəinki təcübləndirib, hətta maarifçilik fəlsəfəsinə zidd kimi qarşılanıb.

“Qanun” Nəşrlər Evinin direktoru Şahbaz Xuduoğlu məsələyə kəskin reaksiya verib. Onun sözlərinə görə, nazirlik yanında fəaliyyət göstərən komissiya kitabı “məqsəduyğun hesab etməyib”, lakin bunun səbəbləri barədə heç bir aydın izah təqdim olunmayıb. Xuduoğlu bildirir ki, qərar “qəribə olmaqla yanaşı, antiinsani və qızlara qarşı ədalətsiz addım” təsiri başlayır: “Karneginin əsərləri dünyada insan münasibətlərini, sosial bacarıqları və şəxsi inkişafı öyrədən ən fundamental mənbələrdən biridir. Onun kitabları bütün dillərə tərcümə edilib və geniş auditoriyada istifadə olunur. Mən əminəm ki, nazirliyin özündə də bu əsərlərdən faydalananlar az deyil. Bəs indi nə deyirdi?”, - deyər Ş.Xuduoğlu sual edir.

Məsələnin ən çox qıcıq doğuran tərəfi isə qərarın gender

müstəvisində yaratdığı assosiasiyalardır. Nəşriyyat direktoru bildirir ki, əgər bu kitab “yeniyyətə qızlar” deyil, “oğlanların dost qazanması” haqqında olsaydı, yəqin ki, heç bir qadağa gündəmə gəlməzdi. Onun fikrincə, belə yanaşma “qadınlara ikinci dərəcəli varlıq kimi baxış görüntüsü” yarada bilər ki, bu da həm sosial, həm də psixoloji baxımdan son dərəcə zərərli dir.

Mövzu ilə bağlı **təhsil eksperti Elçin Əfəndi** “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, Karnegi bu kitabı daha çox öz ölkəsinin, ona yaxın qonşu ölkələrin yeniyyətə qızlarını, elmi mühiti nəzərə alaraq yazıb: “Bizim bu cür məsələlərə həssas reaksiyamız var. Belə mental məsələlərdə Avropa ilə Azərbaycanı müqayisə etmək doğru deyil. Çünki Avropada biz bəzi hallarda tamamilə fərqli mühit,

Nazirlik bu kitabı məktəblərdə niyə qadağan edib?

Donna Deyl Karneginin qızlar üçün olan kitabına yasaq qərarına fərqli reaksiyalar; **ekspert:** “Belə mental məsələlərdə Avropa ilə Azərbaycanı müqayisə etmək doğru deyil”

aile dəyərləri görürük. Bir sıra Qərb ölkələrində ailə institutu anlayışı yoxdur. Ona görə də məhz bu vəsaitin bu adla təhsil müəssisələrinə yol açması doğru deyil. Ola bilər ki, nazirliyin komissiyası bu amilləri nəzərə alaraq qərar qəbul edib”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirir ki, yeniyyətlərin sosial bacarıqlarının inkişafına dair resursların məhdudlaşdırılması təhsil sisteminin məqsədləri ilə ziddiyyət yaradır: “Karnegiye aid kitabın məktəb kitabxanalarına alınmasına qoyulan qadağa təhsilin ideoloji çərçivəsindən deyil, psixososial inkişafın elmi əsaslarından

yanışılarda daha ciddi izah tələb edir. Çünki yeniyyətlərin davranış modelləri, empatiya bacarığı, sosial adaptasiya səviyyəsi, qızların özünəinam göstəriciləri və məktəb mühiti ilə münasibəti kimi vacib sahələr məhz belə resurslarla möhkəmlənir və beynəlxalq qurumların hesabatlarında bunun müsbət təsiri dəfələrlə təsdiqlənir. Son 10 ilin statistikasi göstərir ki, sosial-emosional öyrənmə proqramlarının tətbiq olunduğu ölkələrdə məktəb mühitinin sağlamlığı 18-27% intervallında yaxşılaşır. Azərbaycanda şagird davranış pozuntularının artdığı son dövrlərdə bu kimi re-

sursların məhdudlaşdırılması məzmun baxımından uyğun görünür”.

Ekspertin sözlərinə görə, hüquqi kontekstdə yanaşdıqda, “Təhsil haqqında” Qanunun 14.2-ci maddəsi təhsilənlərin intellektual, fiziki, emosional və sosial inkişafını dəstəkləyən tədris resursları ilə təmin edilməsini dövlətin vəzifəsi kimi müəyyən edir: “Eyni zamanda “Ümumi təhsil haqqında” Qanunun 4-cü maddəsi məktəb mühitinin şagirdin harmonik, sosial baxımdan yetkin şəxs kimi formalaşmasına xidmət etməli olduğunu vurğulayır. Bu müddəalar onu göstərir

ki, sosial bacarıqların inkişafına yönəlmiş resursların kitabxana siyasətində məhdudlaşdırılması qanunun ruhuna uyğun deyil və qərarverici qurumun bu qərarı hansı kriteriyalar əsasında verdiyini ictimaiyyət üçün izah etməsi zəruridir.

Müsbət tərəfdən, Elm və Təhsil Nazirliyinin son illərdə məktəb kitabxanalarının yenilənməsi, yeni resursların daxil edilməsi, multimedia materiallarının genişləndirilməsi, oxu vərdişlərinin artırılması üçün layihələr həyata keçirməsi təqdir olunmalıdır. Nazirliyin kitabxana siyasətinin modernləşdirilməsi istiqamətində apardığı işlər, xüsusən də məktəblərdə oxu klublarının yaradılması, psixoloji dəstək xidmətlərinin gücləndirilməsi, SEL (sosial-emosional öyrənmə) komponentlərinin dərslərə daxil edilməsi müntəzəqi addımlardır və beynəlxalq təcrübə ilə üst-üstə düşür. Bu baxımdan konkret bir kitabın məhdudlaşdırılması bu böyük strategiyanın fonunda istisna kimi görünür və məhz buna görə daha aydın izah tələb edir. Mənfəət isə ondan ibarətdir ki, qərarın icması əsaslandırması verilmədiyi üçün informasiya boşluğu yaranıb və bu boşluq gender kontekstində yanlış interpretasiyalara səbəb ola bilər. Dünya təcrübəsi göstərir ki, qızların sosial bacarıqlarının inkişafı üçün xüsusi resursların təşviqi onların gələcək liderlik potensialına müsbət təsir edir. Dünya Bankının 2024-cü il “Gender Gap in Skills” hesabatında sosial bacarıqları güclü olan yeniyyətə qızların sonrakı mərhələdə əmək bazarında liderlik rollarına keçid ehtimalı 31% daha yüksək göstərilir. Bu yanaşma onu göstərir ki, qızlara yönəlmiş sosial bacarıq kitablarının məhdudlaşdırılması beynəlxalq tendensiya ilə uyğunlaşmır”.

□ **Şahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Müəllimin 8 saatlıq iş rejimi müzakirələri səngimir

Ekspert: “Dərs bitəndə hansı şagird müəllimin yanında qalır?”

Təhsil sektorunda 8 saatlıq iş rejiminin tətbiqi ilə bağlı müzakirələr getdikcə genişlənir və sözügedən dəyişiklik daha çox müəllimlərin iş yükü kontekstində izah olunur. Lakin yeni rejimin şagirdlərə mümkün təsiri də cəmiyyətin diqqət mərkəzində olan məsələlər sırasındadır.

Xüsusilə dərs saatlarında dəyişikliklərin olub-olmayacağı, müəllim-şagird ünsiyyətinin necə formalaşacağı kimi suallar valideynləri düşündürür. Əsas narahatlıq isə bu yeniliyin tədrisin keyfiyyətinə, xüsusilə şagirdlərin qiymətləndirilməsi, biliklərin mənimsənilməsi və əlavə məşğələlərin təşkili kimi proseslərə təsiridir.

Mövzu ilə bağlı **Modern.az**-a danışan **təhsil eksperti Əmrə Həsənli** bildirir ki, hazırda 8 saatlıq iş rejimi əsasən müəllimin iş yükü kontekstində müzakirə olunsa da, bu qərarın ən mühüm tərəflərindən biri bilavasitə şagirdə

təsirləndirir: “Təhsil sisteminə hər dəyişiklik nəticə etibarilə şagirdin inkişafı, öyrənmə mühiti və fənlərin mənimsəmə səviyyəsinə yönəlməlidir. Əks halda, yalnız iş saatının artırılması təhsil keyfiyyətini yüksəltmir, sadəcə, vaxtı uzadır.

Əvvəla, bu rejimin şa-

girdlərin dərs yükünə və tədris saatlarına təsiri barədə danışsaq, burada gözcəcarpan fundamental dəyişiklik ehtimalı hələ görünür. Yeni dərs saatlarının artırılması, fənlərin sayının dəyişməsi və ya şagirdin məktəbdə daha uzun qalması kimi konkret bir hədəf yoxdur.

Bu addım daha çox müəllimin iş yerində keçirəcəyi ümumi vaxtın normativləşdirilməsi kimi görünür. Lakin mənim fikrimcə, yalnız vaxtın artırılması avtomatik şəkildə nəticə vermir - o vaxt necə bölünəcək, hansı işlərə sərf olunacaq, hansı hədəfə xidmət edəcək, bunlar

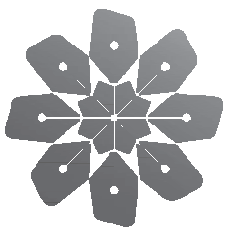
strateji şəkildə müəyyənləşməlidir”.

Təhsil eksperti vurğulayıb ki, ikinci mühüm məqam müəllim-şagird ünsiyyəti və əlavə məşğələlər məsələsidir: “Nəzəri izah budur ki, müəllim dərs bitdikdən sonra məktəbdə qalacaq, şagirdlərlə fərdi şəkildə çalışacaq, geridə qalanlara dəstək göstərəcək. Mən isə burada açıq şəkildə bir sual verirəm - mən bunu televiziya da demişdim - dərs bitəndə hansı şagird müəllimin yanında qalır? Zəng səsi çalan kimi hamı çantasını götürüb evə tələsir. Bunu real mühitdə görürük. Bu halda əlavə məşğələnin effektiv həyata keçməsi üçün sistemli stimullaşdırma lazımdır: şagirdin motivasiyası, valideynin münasibəti və ən əsası dərs prosesinin özündə lazımi boşluqların qalmaması. Əgər yeni rejim müəllimə şagirdlə fərdi işləmək, konsultasiya aparmaq, əlavə izah etmək üçün real və planlı şərait yaratsa, bu, təbii ki, müsbət nəticə verə bilər. Amma əgər mü-

əllim yalnız masa arxasında daha uzun oturacaqsa, iş keyfiyyəti deyil, sadəcə, iş saati artacaq. Təhsilin inkişafında isə əsas olan zamanın uzunluğu deyil, həmin zamanın tədrisə çevrilən məhsuldarlığıdır”.

Ə.Həsənli onu da əlavə edib ki, bu dəyişikliyin ümumi təhsil keyfiyyətinə təsiri-nin həm potensial müsbət, eləcə də riskli tərəfləri var: “Müsbət tərəfi odur ki, fərdi yanaşma güclənsə, qiymətləndirmə daha çevik və obyektiv olsa, ev tapşırıqlarının izahı dərstdə tam yerinə yetirilsə, şagirdin öyrənmə səviyyəsi artır. Amma riskli tərəfi də var: müəllim yorulacaqsa, əlavə saatlar formal öhdəliyə çevriləcəkse, bu, təkcə keyfiyyəti artırmaz, hətta müəllimin motivasiyasını aşağı sala bilər.

8 saatlıq iş rejimi yalnız o zaman səmərə verəcək ki, müəllim məktəbdə keçirdiyi vaxtı real tədrisə, fərdi dəstəyə, inkişafyönümlü fəaliyyətə çevirə bilsin. Əks halda, kağız üzərində gözəl görünen mexanizim real mühitdə istənilən təsiri göstərməyə bilər. Təhsildə əsas olan saatin çoxluğu deyil, o saatin faydalı yüküdür”.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Dekabrın 1-də Laçının işğaldan azad edilməsinin növbəti ildönümü idi. Düz 5 il öncə bu tarixi şəhərimiz bir güllə atılmadan belə Azərbaycanın bir daha nəzarətinə keçdi.

Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il iyulun 31-də imzaladığı sərəncamla hər il avqustun 26-da Laçın Şəhəri Günü təsis edilib. Əlamətdar günün bu tarixdə qeyd olunması Azərbaycan Ordusunun Laçın şəhərində 2022-ci ilin avqustun 26-da yerləşməsi ilə əlaqədardır.

Artıq Laçında geniş bərpa-quruculuq işlər aparılır. İndiyə qədər bu şəhərdə beş mindən çox insan məskunlaşıb. Bu da kifayət qədər ciddi rəqəm sayılmalıdır. Çünki Azərbaycan dövləti heç bir yerdən maddi dəstək almada öz gücünə dağılmış şəhər-qəsəbələrini bərpa edir, kəndlərinə nəfəs verir, erməni havadarlarına "Biz qayıdırıq" mesajını verir.

Laçın şəhərinin böyük hissəsi tamamilə yenidən qurulub, ailələrin yaşayışı təmin olunub. Şəhərə ilk köç 2023-cü ilin mayında baş tutub. Həmin il mayın 28-də Prezident İlham Əliyev Laçın şəhərinə qayıdan sakinlərlə görüşüb, evlərin açarlarını onlara təqdim edib. Bundan sonra laçınlılar mərhələli şəkildə doğma yurda geri dö-

nüblər. Eləcə də rayonun bir sıra kəndlərinə qayıdış reallaşıb.

Qayıdış prosesi ilə yanaşı, rayonda yeni iş yerləri, müəssisələr, təsərrüfatlar yaradılır. Rayon ərazisində beynəlxalq hava limanı da fəaliyyətə başlayıb. Belə ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən açılışı edilmiş mürəkkəb dağılıq relyefdə yerləşən Laçın Beynəlxalq Hava Limanı işğaldan azad olunmuş ərazilərdə inşa edilən üçüncü beynəlxalq hava limanıdır. Bütün infrastruktur və yaşayış məntəqələri ən müasir səviyyədə qurulur. Hər şey çox böyük zövqlə yaradılır ki, həm insanlar burada rahat yaşasınlar, həm də Laçın şəhərinin müasir siması Azərbaycanın əldə etdiyi uğurları ilə eyni səviyyədə olsun.

Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyevin Laçına ardıcıl səfərləri rayonda aparılan bərpa və quruculuq işlərinin genişliyini, həm də bu prosesin strateji önəmini aydın şəkildə ortaya

Böyük Qayıdış

YENİ ÜSAVAT
N 219 (8829) 3 dekabr 2025

Qarabağın tikintisinə iki qonşu dövlətin büdcəsindən çox pul xərclənib

Azad edilmiş torpaqlarda məskunlaşanların sayı 62 mini ötüb

qoyur: "2021-ci ildən başlayaraq Laçında dövlət bayrağının qaldırılması, hava limanının və əsas infrastrukturunun təməlinin qoyulması, enerji və su təminatı üzrə mühüm obyektlərin inşası bölgənin gələcəyinə hesablanan böyük dönüşün əsasını formalaşdırıb. Növbəti illərdə şəhərin baş planının təqdim olunması, təhsil ocaqlarının, sənaye zonasının, mebel və tikəş fabriklərinin, balıqçılıq təsərrüfatının, hotel və istirahət məkanlarının istifadəyə verilməsi Laçı-

nın sosial-iqtisadi həyatının sürətlə dirçəlməsinə təkan verib. Kəndlərin bərpası və ailələrin öz yurdlarına qayıdışı isə Böyük Qayıdışın real nəticələrini göstərib. Bu il Laçın Beynəlxalq Hava Limanının açılması, yeni kanat yolunun təməlqoyulması və beynəlxalq Zirvə görüşünün keçirilməsi Laçının artıq təkə ölkə daxilində deyil, həm də regional səviyyədə strateji mərkəzə çevrildiyini təsdiqləyən əsas nüanslardan biri kimi diqqət çəkir. Bu proses təkə bölgənin dirçəldilməsi

deyil, həm də 30 illik həsrətin real qayıdışa çevrildiyinin göstəricisidir".

Azərbaycanın Qarabağın bərpasına indiyədək ayırdığı pul Ermənistan büdcəsindən 2 dəfə çoxdur.

Bunu Milli Məclisin plenar iclasında **deputat Tahir Mirkişili** deyib. O qeyd edib ki, son beş ildə Azərbaycan dövləti Qarabağ torpaqlarında hərbi qələbəni iqtisadi və sosial qələbəyə çevirmək istiqamətində böyük işlər görür: "Hazırda bu ərazilərdə 62 mindən çox insan yaşayır. Təkə

Laçında 5 mindən artıq insan məskunlaşıb. İndiyədək Azərbaycan dövləti bu ərazilərə təxminən 22 milyard manat vəsait xərcləyib. Müqayisə üçün deyək ki, bu məbləğ Ermənistanın dövlət büdcəsindən təxminən 2, Gürcüstanın isə 1,4 dəfə çoxdur. Bu rəqəmlər bir daha göstərir ki, Azərbaycan dövləti bu torpaqların bərpası və integrasiyası üçün böyük say göstərir".

T.Mirkişili vurğulayıb ki, hazırda Ağdam Sənaye Parkı və "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" Sənaye Parkında 50-dən çox rezident və 7-dən çox qeyri-rezident sahibkar fəaliyyət göstərir. Ötən müddət ər-

zində bu ərazilərdə təxminən 500 milyon manat dəyərində məhsul istehsal və ixrac olunub. Bu iki sənaye parkında hazırda minə yaxın insan çalışır. Bütün bunlar onu sübut edir ki, Azərbaycan dövləti bu ərazilərin gələcəkdə ölkənin ümumi iqtisadi sistemində integrasiyası üçün mühüm addımlar atır.

Deputat qeyd edib ki, Orta dəhlizin işə düşməsi və Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bu ərazilər ilk dəfə sərhəd bölgəsindən tranzit bölgəsinə çevriləcək.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Meyvə-tərəvəz ixracında 5 ilin ən yüksək göstəricisi

2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında meyvə-tərəvəz məhsullarının ixrac dəyəri 602,5 milyon dollar təşkil edib

Media Təhlil Mərkəzinin (MTM) Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi məlumatları əsasında apardığı təhlilə görə, 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında meyvə-tərəvəz ixracı 574,3 min ton təşkil edib.

Bu göstərici 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 135 min ton və ya 30,8% çoxdur və son beş ilin ən yüksək nəticəsi hesab olunur.

Öncəki illərin dinamikası isə dəyişkən olub. 2024-cü ildə meyvə-tərəvəz ixracı 439,16 min ton səviyyəsində qeydə alınıb ki, bu da 2023-cü ilin nəticəsi ilə (462,61 min ton) müqayisədə 23,45 min ton və ya 5,1% azdır.

2023-cü il əksinə, artım ili kimi yadda qalıb. Belə ki, 2022-ci ildə 413,78 min ton olan ixrac, 2023-cü ildə 48,83 min ton və ya 11,8% artaraq 462,61 min tona yüksəlib.

2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında meyvə-tərəvəz məhsullarının ixrac dəyəri 602,5 milyon dollar təşkil edib. Bu rəqəm 2024-cü ilin eyni dövründə qeydə alınmış

458,8 milyon dollarla müqayisədə 143,7 milyon dollar və ya 31,3% çoxdur və son beş ilin ən yüksək nəticəsi hesab olunur.

Ümumilikdə, meyvə-tərəvəz ixracından əldə olunan gəlir 2024-cü il istisna olmaqla hər il artım göstərib. 2024-cü ildə ixrac dəyəri 458,8 milyon dollar olub ki, bu da 2023-cü ildəki 470,3 milyon dollardan təxminən 11,5 milyon dollar

və ya 2,4% azdır.

2023-cü ildə isə əvvəlki ilə müqayisədə artım müşahidə olunub. Belə ki, 2022-ci ildə 439,1 milyon dollar olan ixrac dəyəri 2023-cü ildə 31,2 milyon dollar və ya 7,1% artaraq 470,3 milyon dollara yüksəlib.

2021-2022 dövründə də artım qeydə alınıb. 2021-ci ildə 398,9 milyon dollar olan ixrac dəyəri 2022-ci ildə 40,2 milyon dollar və ya 10,1% ar-

taraq 439,1 milyon dollara çatıb.

Daha əvvəl qeyd edildiyi kimi, 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkədən ixrac olunan meyvə-tərəvəz məhsullarının ümumi həcmi 574,3 min ton təşkil edib. Bu dövrdə ən çox ixrac olunan məhsul pomidor olub. Pomidor ixracının həcmi 144 min ton təşkil edib ki, bu da ümumi meyvə-tərəvəz ixracının

25,1%-i deməkdir.

Pomidorla yanaşı, digər əsas məhsulların da ixracda mühüm payı var. Şaftalı üzrə ixrac 88,1 min ton olub və bu, ümumi həcmə 15,3%-ni təşkil edir. Alma ixracı 71,4 min ton səviyyəsində qeydə alınıb və ümumi ixracda 12,4% paya malikdir. Kartof ixracı isə 70,9 min ton olub və bu, ümumi ixracın 12,3%-ni təşkil edir.

Qalan 199,8 min ton müxtəlif digər meyvə və tərəvəz növlərinin payına düşür ki, bu da ümumi ixracın 34,8%-i deməkdir.

Beləliklə, pomidor, şaftalı, alma və kartof birlikdə meyvə-tərəvəz ixracının təxminən üçdə ikisini formalaşdırır, qalan ixrac həcmi isə digər məhsul növləri arasında bölüşdürülür.

Aparılan təhlil zamanı məlum olub ki, 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında meyvə-tərəvəz məhsullarının ixracında əsas istiqamət Rusiya olub. Bu dövrdə ölkədən Rusiyaya 501,8 min ton meyvə-tərəvəz ixrac edilib ki, bu da ümumi ixracın təxminən

87,4%-i deməkdir. Digər ölkələrin ümumi payı isə 72,5 min ton və ya 12,6% təşkil edib.

Aşağıdakı cədvəldən də göründüyü kimi, Rusiyadan sonrakı əsas alıcı ölkələrə meyvə-tərəvəz ixracı nisbətən məhdud həcmdədir. Bu bazarlara göndərilən məhsulun miqdarı təxminən 1-16,7 min ton diapazonunda dəyişir və hər bir ölkənin payı ümumi ixrac strukturunda çox kiçikdir.

Cənubi Qafqaz ölkələrinin dövlət statistika komitələrinin rəsmi internet resurslarından əldə olunan məlumatların təhlili göstərir ki, 2025-ci ildə region ölkələri arasında meyvə-tərəvəz ixracında ən yüksək göstərici Azərbaycana məxsusdur. Yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycandan 574,3 min ton meyvə-tərəvəz ixrac olunub.

Eyni dövrdə Gürcüstanın ixracı 171,09 min ton, Ermənistanın ixracı isə (yanvar-avqust dövrü üzrə) 109,81 min ton təşkil edib.

Başqa sözlə, Azərbaycanın ixrac həcmi Gürcüstanı təxminən 3,4 dəfə, Ermənistanı isə 5,2 dəfə üstələyib.

Bu fərq Azərbaycanın Cənubi Qafqazda meyvə-tərəvəz istehsalı və ixrac potensialına görə lider mövqedə olduğunu açıq şəkildə göstərir.

□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda növbəti ilin büdcə layihəsi ilə birlikdə vergi qanunvericiliyinə dəyişiklik olunması ənənəsi bu il də davam edir. Artıq Vergi Məcəlləsinə 2026-cı ildən ediləcək dəyişiklikləri nəzərdə tutan layihə Milli Məclisin müzakirəsindədir.

Layihədən aydın olur ki, gələn ildən əməkhaqqı gəlirləri üzrə yeni vergi mexanizminin tətbiqi, elektro və hibrid avtomobillərinin ƏDV-yə cəlb olunması, neft və qaz hasilatına sabit mədən vergisinin müəyyən olunması, eləcə də benzin, dizel və maye qaz üzrə yol vergisinin, həmçinin bir sıra sənət sahibləri üçün sabit vergi məbləğinin artırılması nəzərdə tutulur.

Belə ki, gələn ildən Azərbaycan ərazisində istehsal edilərək daxili istehlaka yönəldilən (topdan satılan) avtomobil benzininə, dizel yanacağına və maye qaza görə yol vergisi onların hər litrinə 0,02 manatdan 0,07 manata kimi artırılır. Eyni zamanda idxal olunan avtomobil benzininə, dizel yanacağına və maye qaza görə yol vergisi onların hər litrinə 0,02 manatdan 0,07 manata çatdırılır.

Hazırda yol vergisi icbari tibbi sığorta haqqı formasında İcbari Tibbi Sığorta Fonduna ödənilir. Qanunvericiliyə təklif edilən dəyişikliyə əsasən bu məbləğ 2026-cı ildən icbari tibbi sığorta haqqı deyil, vergi hesab olunacaq və dövlət büdcəsinə ödəniləcək.

Yanacağına görə yol vergisinin artırılması fonunda gələn ilin büdcəsində bu mənbədən daxilolmaların 3,2 dəfə artması əks olunub.

Qeyd edək ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda yol vergisi üzrə daxilolmalar 127,4 milyon manat proqnoza qarşı icra 135,9 milyon manat (8,5 milyon manat və yaxud 6,7 faiz çox) icra olunub. "2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" qanun layihəsinə əsasən ölkə daxilində tətbiq edilən yol vergisi üzrə 90,4 milyon manat proqnoza qarşı icra 91,5 milyon manat və ya 1,1 milyon manat (1,2 faiz) çox olub. 2023-cü ilə müqayisədə isə 3 milyon manat və ya 3,2 faiz azalma olub ki, bu da ölkə daxilində istehsal olunan neft məhsullarının həcmünün azalması ilə əlaqədardır.

Azərbaycanın ərazisinə idxal olunan yanacağına görə və xarici dövlətlərdə qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi üzrə 44,4 milyon manat daxilolma qeydə alınıb ki, bu da proqnozdan 7,4 milyon manat və ya 20 faiz, 2023-cü ilə müqayisədə isə 1,6 milyon manat 3,7 faiz çoxdur.

Büdcə zərfindəki sənədlərdən aydın olur ki, yanacağına görə ödənilən yol vergisinin bir hissəsi "Avtomobil nəqliyyatı ilə müntəzəm sərnişin daşınması sahəsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı

bəzi tədbirlər haqqında" ölkə Prezidentinin Fərmanına əsasən, dövlət büdcəsinin tərkibində yaradılacaq "İctimai nəqliyyat" Məqsədli Büdcə Fonduna köçürüləcək. Bu fond ictimai nəqliyyatda sərnişindaşıma ilə məşğul olan subyektlərin dəstəklənməsi ilə məşğul olacaq.

Məlumdur ki, Azərbaycan

masını məqsədindən qaynaqlanır.

Bundan başqa, dəyişikliklərin əhəmiyyətli hissəsi bir qayda olaraq biznes subyektlərinin vergi yükünün optimallaşdırılmasına, yeni əlverişli vergi mühitinin formalaşmasına xidmət edən istiqamətdə çıxış edir. Bu dəyişikliklər ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlə

mək üçün dividend gəlirləri də vergidən müddətli azad edilir.

Dəyişiklik nəticəsində Naxçıvan MR-də iqtisadiyyatın inkişafının davamlılığı, təmin edilməsi, əlverişli biznes mühitinin yaradılması, sahibkarlıq mühitinin canlanması, ölkə iqtisadiyyatına integrasiyası, investisiya axınının müsbət təsirləri,

(transfert) xüsusi çəkisi 35,6 faizdən 17,5 faizə azalıb.

Rəsmilərə görə, islahatın nəticəsində əmək müqaviləsi ilə işləyən şəxslərin rəsmiləşdirilməsi sahəsində əhəmiyyətli nailiyyətlər əldə edilib, indi isə bu islahatların nəticələrinin qorunması və əmək gəlirləri üzrə "ağarma" imkanlarının dəstəklənməsinin davam etdirilməsi daya-

rında və mənzillərdə ev qulluqçusu, xəstələrə, qocalara və uşaqlara qulluq xidməti, dayə, fərdi sürücülük, ev təsərrüfatında təmizlik, bağban, aşpaz, gözetçi və işə obyektlərində müştərilərə xidmət göstərən (ofisiant), fərdi baytarlıq xidməti praktikası ilə məşğul olan fiziki şəxslər üçün vergi minimum aylıq əməkhaqqının 3 faizinin

Yeni vergilər - biznesə və qiymətlərə təhlükə

Rəsmilər fərqli rəydedir, ekspertlər isə bu addımı özəl sektor, xüsusilə də kiçik və orta sahibkarlar üçün mənfi hal kimi qiymətləndirirlər

nır. Bu məqsədlə müvafiq sahədə differensial yanaşma əsasında, mərhələli və yumşaq keçidlə vergi və sığorta haqlarının tətbiq mexanizminin formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Ekspertlər bu addımı özəl sektor, xüsusilə də kiçik və orta sahibkarlar üçün mənfi hal kimi qiymətləndirirlər. Hesab olunur ki, gəlir vergisini işçinin maaşından çıxılması onun 3-5 faiz azalması demək olacaq. Buna isə hər sahibkar gedə bilməyəcək, çoxları məcburən gəlir vergisinin həcmi qədər maaşları artırmalı olacaqlar. Bu isə onların xərclərini artıracaq. Bu, xüsusilə istehsal sektorunda məhsulun maya dəyərində oturmaqla ölkə bazarında qiymətlərin artmasını stimullaşdıracaq.

Eyni qaydada işsiz şəxslərə icbari tibbi sığorta haqqı olaraq müəyyən olunan aylıq 16 manatın dəkənd təsərrüfatında məşğul sayılan 1 milyona yaxın şəxsin xərclərini artırmaqla, istehsal olunan aqrar məhsulların qiymətinə oturmaqla gözlənilir.

Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərdən biri bəzi peşələrlə məşğul olan şəxslər üçün sabit vergi dərəcəsinin artırılmasıdır. Belə ki, layihəyə əsasən toylarda, şənliklərdə və digər tədbirlərdə aparıcılıq, çalğıçılıq, rəqqaslıq, aşıqlıq, məzhəkəçilik (klounluq) və digər oxşar fəaliyyətə, həmçinin fərdi foto, audio-video xidmətləri (fotostudiyalar istisna olmaqla) sahəsində fəaliyyət - minimum aylıq əməkhaqqının 5 faizindən (hazırda 20 manatdır), minimum əməkhaqqının 8 faizinə - 32 manata qədərdir.

Çəkməçi, pineçi, bərbər, dərzi fəaliyyəti, saat, televizor, soyuducu və digər məişət cihazlarının təmiri, neqqaşlıq emalatxanalarının fəaliyyəti, fərdi yaşayış evlə-

dən (hazırda 12 manatdır), minimum əməkhaqqının 5 faizinə - 20 manata qədərdir.

Bu dəyişiklik də əksəriyyəti fərdi sahibkar kimi qeydiyyatda olan bu şəxslərin xərclərini artırmaqla, onların təqdim etdikləri xidmətlərin bahalaşmasını stimullaşdıracaq. Son nəticədə isə bütün artımlar inflyasiyaya artırıcı təsir göstərərək vətəndaşların ailə büdcəsinə yansımada, xərclərin yüksəlməsini şərtləndirəcək.

2026-cı ildən etibarən vergi yükünün azaldılması, sahibkarlığın təşviqi və xüsusilə kiçik və orta biznesin (KOB) stimullaşdırılması istiqamətində əsas yenilik Naxçıvan Muxtar Respublikasında fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə işğaldan azad edilmiş ərazilər üçün tətbiq olunan vergi güzəştlərinin eyni qaydada şamil edilməsi, balıq kürüsü istehsalı istisna olmaqla balıqçılıq fəaliyyətinin kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı kateqoriyasına daxil edilməklə bu sahə üçün nəzərdə tutulan vergi güzəştlərindən istifadəyə şərait yaradılması, ictimai işə sektorunda POS-terminal vasitəsilə nağdsız aparılan ödənişlər əsasında formalaşan dövriyyənin 50 faizinin ƏDV tutulan dövriyyədən çıxılması, sadələşdirilmiş vergi ödəyiciləri üçün isə nağdsız dövriyyəyə tətbiq olunan vergi dərəcəsinin 8 faizdən 6 faizə endirilməsi, fiziki şəxslərin xaricdən əldə etdikləri dividend gəlirləri üzrə vergi dərəcəsi 14 faizdən 5 faizə endirilməsi, ƏDV qeydiyyatı həddinin pərakəndə ticarət və vergi uçotunda olmayan şəxslərə göstərilən xidmətlər üzrə nağdsız dövriyyəyə münasibətdə limitin 200 min manatdan 400 min manata qədər artırılması var.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məsəvat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 219 (8829) 3 dekabr 2025

De k a b r

Qışda artan yorğunluğun əsas səbəbi məlum oldu

Qış aylarında davamlı yorğunluq, zəiflik, yuxuluq və diqqət itkisi bir çox insanın gündəlik şikayətlərinə çevrilib. Milli.Az xəbər verir ki, mütəxəssislər bildirirlər ki, bu geniş yayılmış problemin arxasında çox vaxt gözdə tutulan bir səbəb dayanır - D vitamini çatışmazlığı.

Qışda D vitamini səviyyəsi niyə aşağı düşür?

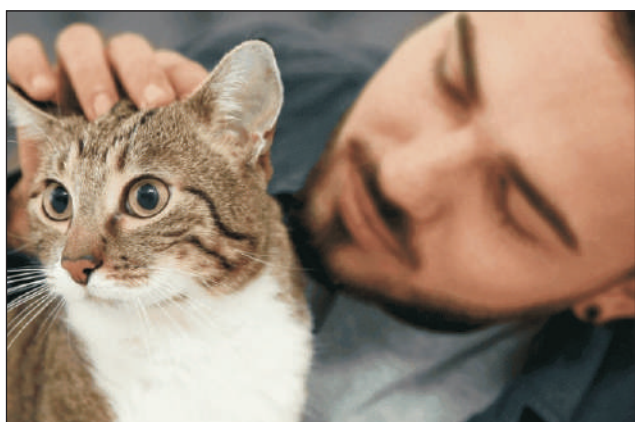
Günəş işığının azalması ilə bədənin təbii D vitamini sintezi xeyli zəifləyir. Xüsusilə də Türkiyənin daxili və şimal bölgələrində yaşayanlarda günəşli günlərin az olması səbəbindən bu vitaminin səviyyəsi qış aylarında ciddi şəkildə aşağı düşür.

D vitamini yalnız süd müəhlətliliyi üçün deyil, həm də immun sistemi, əzələ funksiyası və əhval-ruhiyyəyə təsiri ilə tanınır. Onun çatışmazlığı isə aşağıdakı simptomlarla özünü göstərir:

Davamlı yorğunluq, diqqət dağınıqlığı, baş ağrıları, əzələ zəifliyi və ağrıları, motivasiya azalması.

Həkimlər qış aylarında D vitamini səviyyəsinin mütəmadi olaraq yoxlanılmasını tövsiyə edirlər. Vacib hallarda həkim nəzarəti altında vitamin əlavələrinin qəbulu, günəşli havalarda qısa müddət də olsa açıq havada vaxt keçirmək və D vitamini ilə zəngin qidaların istehlakı məsləhət görülür.

Pişiklərlə bağlı ilginclər araşdırma - kişilərə...

Yeni araşdırma göstərir ki, pişiklər kişilərə daha bərk miyoldayır. Alimlərin izahına görə, bunun səbəbi bədən dili siqnallarının fərqli qavranmasıdır. Kişilər pişiklərin jest və mimikalarını qadınlara nisbətən daha zəif oxuyur. Nəticədə pişiklər diqqət qazanmaq üçün "səsinə qaldırmağa" məcbur olur. Qadınlar isə pişiklərin səs və hərəkətlərindəki xırda nüansları daha yaxşı seçdiyindən heyvanlar onlara qarşı səsinə artırmağa ehtiyac duymur.

Qədim dəniz timsahlarının elmə məlum olmayan növünün qalıqları aşkarlanıb

Paleontoloqlar Misirin Qərb səhrasında, Xarqa vahəsi yaxınlığında qədim dəniz timsahlarının əvvəllər elmə məlum olmayan növünün qalıqlarını aşkar ediblər. Oxu.Az bu barədə "ScienceDaily" saytına istinadən xəbər verir. Yeni növ "Wadisuchus kassabi" adlandırılıb. Tapıntıları təxminən 80 milyon il yaşı olduğu ehtimal edilir. Alimlər dörd fərqli fərddən qalan iki natamam kəllə və burun hissəsi fraqmentlərini araşdırmağı bacarıblar. Tədqiqatın aparıcı müəllifi Sara Saber bildirib ki, "Wadisuchus kassabi" uzunluğu 3.5-4 metr olan, uzunburunlu, iti və böyük dişlərə malik sürünəndir. Onu digər qohumlarından fərqləndirən əsas xüsusiyyət isə çənəsinin ön hissəsində beş diş əvəzinə dörd dişin olmasıdır.

Rusiyanın ən yaşlı sakini 114 yaşında vəfat edib

Rusiyanın ən yaşlı sakini Klavdiya Qadyuçkina 114 yaşında Yaroslavl vilayətində vəfat edib. Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə Yaroslavl vilayətinin qubernatoru Mixail Yevrayev "Telegram" kanalında yazıb. Məlumatla görə, Qadyuçkina planetin ən yaşlı beş insanı sırasında yer alıb. O, qər Rusiyası dövründə dünyaya gəlib və XX-XXI əsrlərdə Rusiya tarixində baş verən inqilablar, dünya müharibələri və bir sıra mühüm hadisələrin canlı şahidi olub.

Sampuna bu qarışımı əlavə edin - saçınız 7 gün yağlanmayacaq

Sacların tez-tez yağlanması problemi ilə üzləşirsinizsə, mütəxəssislər şampuna çay ağacı yağı, limon suyu və bir neçə damcı lavanda yağı əlavə etməyi tövsiyə edir. Milli.Az xəbər verir ki, bu qarışım saç dillərindəki artıq yağı azaldır, baş derisini təmiz saxlayır və saçları tərəvəzli saxlayaraq yağlanmanı 7 günə qədər gecikdirə bilər. Hər gün yumaq yerinə, 2-3 gündə bir istifadə edərək saç sağlamlığını qorumaq mümkündür. Alergiyası olanlar əvvəlcə dəri testindən keçməlidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Las-Veqas kazinolarında saat olmur.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beynə malikdir. Təbii ki, bədəni ilə müqayisədə.
- * Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazı bilmirmiş.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- * Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez verdişdir, nəinki narkotikə.
- * Tualet kağıdı 1857-ci ildə icad edilib.
- * Ağcaqanadları yenidən banan yemiş insanın ətri cəlb edir.
- * Xokkey çaybasının atılma sürəti saatda 160 km. çata bilər.

Qorxu evində başına 11 tikiş qoyuldu

Bakıda 15 yaşlı Nigar Mustafayeva əylənmək üçün getdiyi qorxu evində yıxılaraq xəsarət alıb, başına 11 tikiş qoyulub.

Bu barədə "Xəzər Xəbər"ə müraciət edən yeniyetmə özü məlumat verib.

O qeyd edib ki, hadisə bir neçə gün öncə paytaxtın Səbəyell rayonunda yerləşən "Phobia Games" adlı əyləncə mərkəzində baş verib.

Belə ki, Nigar Mustafayeva rəfiqəsi ilə getdiyi məkanın girişində ödəniş etdikdən sonra yaşlarına uyğun kateqoriyanı seçiblər. Bütün olanlar da obyektin müşahidə kameralarının yaddaşına düşüb: "Aktyor qışqırdı ki, 5 saniyəmiz var. Biz qaçanda heç 5 saniyə olmamışdı. Orada rəf var idi və qapısı açıq idi. Hansı ki, əslində bağlı olmalı idi. Onlar tərəfindən itələndiyim üçün başım həmin rəfə dəydi. Mən hüsumu itirib yıxıldım. Bundan sonra administrator gəlib üzümü çevirib baxdı və nalayiq ifadə işlətdi".

Daha sonra Nigar Mustafayevanın rəfiqəsi təcili yardım çağıraraq. Zərərçəkmişin valideynlərinin sözlərinə görə, hadisədən sonra məkanın rəhbərliyi nə onlarla əlaqə saxlayıb, nə də qızın vəziyyəti ilə maraqlanıb.

Məsələ ilə bağlı "Phobia Games"ın əməkdaşı bildirib ki, burada aktyorlar heç bir halda kimisə itələmir və yaxud yıxmır: "Həmin an aktyor öz vəzifəsini yerinə yetirir və qorxudur. Xanım da vələvəyə düşüb qaçır və diqqətsizlikdən başı rəfə dəyib yıxılır. Hadisədən sonra rəhbərlik onlarla hər an əlaqə saxlayıb və xanıma xəstəxanaya xərclərinin qarşılanmasını deyib. Lakin qarşı tərəfdən tələb çox olduğu üçün biz onlarla razılaşa bilmədik".

Zərərçəkmişin valideynləri hadisə ilə bağlı polisə də müraciət ediblər.

Beyni məhv edən qidalar açıqlandı - hər gün yeyirik

Beynin sağlamlığını təhlükəyə atan 8 qida açıqlanıb.

Milli.Az xəbər verir ki, aşağıdakı qidaların çoxluğu beyin sürətini zəiflədir.

Uzunmüddətli spirt istifadəsi qərarvermə və impulsı idarə edən beyin bölgələrinə zərər verə bilər. Davamlı alkoqol qəbulu erkən Alzheimer riskini yüksəldir.

Trans və doymuş yağlar

Marqarin, qızardılmış yeməklər LDL xolesterolu yüksəldərək iltihabı artırır və Alzheimer, depressiya riskini böyüdür.

Çox kafein

Gündə 400 mq kafein adətən təhlükəsiz sayılır, lakin 6 fincan-dan çox qəbulu riski artırır. Ölçülü istehlak vacibdir.

Aşırı natrium

Hazır qorbalər, souslar və konservləşdirilmiş məhsullar çox miqdarda natrium ehtiva edir. Bu, qan təzyiqini yüksəldərək beyinə gedən qan dövranını məhdudlaşdırır və yaddaş problemlərinə səbəb ola bilər.

Emal olunmuş ətlər

Sosis, kolbasa və digər emal olunmuş ətlər doymuş yağ, natrium və nitrat ehtiva edir. Araşdırmalar göstərir ki, həftədə çox işlənmiş ət yemək beyin zəifləmə riskini təxminən 13 faiz artırır.

Şəkər və şirniyyatlar

Çox şəkər yaddaş, öyrənmə qabiliyyəti və əhvala mənfi təsir edir, asılılıq yarada bilər və beyin funksiyalarının zəifləməsinə səbəb ola bilər.

Süni dadvericilər

Diyet içkilərdəki süni şirinləşdiricilər bağırsaq florasını və beyin kimyasını poza bilər, nəticədə yaddaş və öyrənmə qabiliyyəti zəifləyir.

Ekspertlər vurğulayır ki, sağlam beyin üçün qidalanmaya diqqət yetirmək, təbii və az işlənmiş məhsulları seçmək həyati əhəmiyyət daşıyır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500